

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Sborník dobré praxe

Projekt: Animace – nová výuková metoda pro školy

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.1.03/01.0026

OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Oblast podpory: 1.1

Název oblasti podpory: Zvyšování kvality ve vzdělávání

V rámci globálního grantu Pardubického kraje: CZ.1.07/1.1.03 –

Zvyšování kvality vzdělávání v Pardubickém kraji

Doba realizace: 1. leden 2009–31. prosinec 2010

Konečný příjemce: Institut rozvoje evropských regionů, o. p. s.

Partner: Východočeská galerie v Pardubicích

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Obsah:

O projektu „Animace – nová výuková metoda pro školy“	5
1. modul : Zážitekové, animační metody pro práci se žáky na školách a EVVO	9
2. modul: Papír a digitální fotografie	11
3. modul: Symbol (a znak) ve výtvarném umění	14
4. modul: Animace a veřejný prostor	17
5. modul: Reflexe smyslového vnímání ve výtvarném umění	20
Animace k výstavě Vladimíra Tarasova ve Východočeské galerii Pardubice	25
Animace k výstavě Josefa Čapka ve Východočeské galerii Pardubice	25
Přehled animací na školách	26
Reflexe účastníka vzdělávacího programu	27
O Institutu rozvoje evropských regionů, o. p. s.	27
Východočeská galerie v Pardubicích – partner	28
Životopisy lektorů, metodiček a manažerky projektu	29

O projektu „Animace – nová výuková metoda pro školy“

Proč vznikl projekt Animace zaměřený na zprostředkování umění?

Je to pár let, kdy jsem byla na prezentaci projektu realizovaného Filozofickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci, kde pan prof. PhDr. Ladislav Daniel, CSc. hovořil o důvodech, které je vedly k realizaci projektu rovněž zaměřeného na výuku animace, ale se zaměřením na jinou cílovou skupinu. Přednášel po obědě a to mají vždy prezentující i posluchači těžkou práci, prezentující bojují o pozornost posluchačů a ti zase bojují s ospalostí a únavou. Ale příspěvek pana profesora si získal moji pozornost okamžitě. Mluvil o tom, jak mnozí lidé mívají galerie a říkají: „To není pro mě, tomu nerozumím. Umění, zvláště současné, je jen pro umělce, kritiky a pár zasvěcenců.“ A že si řekli, že se pokusí tento stav začít měnit prostřednictvím vzdělávacího programu zaměřeného hlavně na vysokoškolské studenty.

To je ono! Umění mohou přijmout všichni, kdo mají zájem a otevřenou mysl. Jen je potřeba nalézt a správně používat prostředek k jeho zprostředkování. A tímto prostředkem si zvolili v Olomouci metodu galerijní animace.

Každého osloví a je mu blízké něco trochu jiného, ale důležitá je cesta poznávání a objevování. Každý má jinou úroveň znalostí, schopností, zkušeností a vnímavosti, ale to nevádí, na každé úrovni je možné se vnitřně obohatit a inspirovat prostřednictvím umění.

Rozhodla jsem se, že se pokusím napsat projekt zaměřený na vzdělávání pedagogů, které by jim pomohlo seznámit se s animací jako s výukovou metodou, a nasměřovat je pro její využívání ve výuce na školách. Obrátila jsem se na další osoby, které si uvědomují, jaká je to škoda, že je umění vnímáno jako záležitost malé skupiny odborné veřejnosti, že není plně využita možnost rozvíjení osobností dětí a mládeže a které si uvědomují sílu a možnosti animace ve výuce. Obrátila jsem se na výraznou osobnost Pardubického kraje Mgr. Evu Francovou, která je ovšem nejen skvělá výtvarnice, jejíž díla jsou zastoupena v mnoha galeriích u nás i v zahraničí, ale rovněž je to výborný a zkušený pedagog, dále pak na pracovníci Východočeské galerie v Pardubicích Šárku Zahálkovou, BBus (Hons.), která v té době byla zástupkyní ředitelky a pracovala delší dobu jako galerijní pedagog. Připravily jsme společně detailnější záměr projektu. Zaměřily jsme se na vytvoření vzdělávacího programu pro pedagogy Pardubického kraje, který by je navedl na to, jak využívat metody animace ve výuce na školách. Aby byla zajištěna odborná spolupráce, byla získána pro partnerství v projektu Východočeská galerie v Pardubicích. Nakonec jsme v r. 2008 podali žádost do výzvy Pardubického kraje v rámci OP VK.

Tento projekt jsem psala skutečně s velkým entuziasmem. A nadšení nás všech bylo ještě větší, když byl projekt schválen a mohli jsme začít s realizací.

Cílem projektu bylo vytvoření vzdělávacího programu. Tento program měl být pilotně odzkoušen na skupině pedagogických pracovníků Pardubického kraje. Zapojení pedagogové pak měli vyzkoušet získané dovednosti při realizaci vlastních animací se žáky na školách. Nakonec měly být všechny moduly vzdělávacího programu akreditovány na MŠMT ČR. Zájem o účast v projektu byla poměrně vysoká. Přihlásilo se nám velmi rychle dvacet tři zájemců z řad pedagogických pracovníků.

Nyní se již blížíme k závěru realizace projektu. Jsem ráda, že mohu konstatovat, že cíl projektu byl splněn a že všechny klíčové aktivity projektu proběhly tak, jak jsme si je naplánovali. Dokonce došlo i k navýšení plánovaného počtu proškolených pedagogických pracovníků, tj. těch, kteří ukončili celý vzdělávací program, z plánovaných čtrnácti osob na devatenáct. Se souhlasem Pardubického kraje byly realizovány některé činnosti nad rámec původního textu projektu nebo byly rozšířeny – např. účast na animaci v Národní galerii v Praze, a dále jednotlivé animace účastníků na školách. Původ-

ně bylo uvažováno o jedné celodenní akci, kde by si všichni účastníci vyzkoušeli metody animace na jedné skupině žáků, ale nakonec bylo realizováno patnáct animací, které byly zdokumentovány. Z animací vzniklo patnáct krátkých dokumentárních filmů, které dokládají vysokou úroveň účastníků, jejich schopnost využívat získaných znalostí animačních metod při výuce. Vznikl také tento sborník dobré praxe, který v sobě soustřeďuje informace o pilotním vzdělávání cílové skupiny během pěti vzdělávacích modulů. Na MŠMT ČR máme již akreditované dva vzdělávací moduly a na akreditaci dalších tří modulů jsou podané žádosti od srpna t. r. Jejich přidělení lze očekávat ke konci listopadu nebo během prosince t. r.

O co vlastně v projektu „Animace – nová výuková metoda pro školy“ jde?

Během realizace projektu měl být vytvořen a pilotně odzkoušen vzdělávací program zaměřený na výukovou metodu – animaci používanou např. v některých galeriích či muzeích pro přiblížení prezentovaných expozic. Animaci lze zařadit mezi zážitkové pedagogické metody, kdy se účastníkům přiblíží daný předmět prostřednictvím osobní zkušenosti během vlastní tvorby či jiné formy praxe. Tuto metodu jsme modifikovali na podmínky škol, které umožňují pracovat pedagogům se žáky dlouhodobě na daném tématu a dostat se více do hloubky, než je to možné za dvě až tři hodiny animace v galerii. Většina pedagogů skutečně pracovala se žáky na dlouhodobějším projektu, někdo i průběžně půl roku.

Při pilotní realizaci vzdělávacího programu byla tato metoda nejprve odzkoušena se skupinou pedagogů ze ZŠ, SŠ, ZUŠ a základní speciální školy Pardubického kraje během pěti víkendových soustředění a tří akcí v galeriích. Z toho dvě animace k aktuálním výstavám realizoval partner Východočeská galerie v Pardubicích a na jednu animaci, zaměřenou na zvuk, jsme jeli do Národní galerie v Praze. Program byl doplněn odbornou přednáškou Mgr. Evy Francové o galerijní animaci, aby ti pedagogové, kteří s ní neměli dosud zkušenost, dostali rovněž teoretický základ.

Pět víkendů se kryje s pěti moduly, ze kterých se skládá vzdělávací program. Jednotlivým modulům jsou věnovány další příspěvky v tomto sborníku. Proto zde zmíním jen názvy modulů a jména lektorů:

1. modul – **Vstupní modul** – zážitkové, animační metody pro práci se žáky na školách a EVVO, lektori: Ing. Vladimír Halada, Mgr. Renáta Trčková
2. modul – **Papír a digitální fotografie** – 2 části: „Práce s digitální fotografií v animaci“ a „Využití papíru v animaci“ – PaedDr. Mgr. Šimon Břejcha
3. modul – **Symbol (a znak) ve výtvarném umění** – MgA. Martin Velíšek, Ph.D.
4. modul – **Animace a veřejný prostor** – Šárka Zahálková, BBus (Hons.), Mgr. Tereza Dvořáková, Ing. arch. Michal Mačuda, MgA. Tomáš Vaněk
5. modul – **Reflexe smyslového vnímání ve výtvarném umění v animaci** – Mgr. Eva Francová, Mgr. Pavel Doskočil, akad. soch., Cécile Boiffin

Jednotlivé moduly jsou postupně akreditovány na MŠMT. Budou dále nabízeny pedagogům a ředitelům škol v Pardubickém kraji a dle zájmu i realizovány. Součástí každého modulu je i EVVO, které je zde zakomponováno nenásilně, aby mohlo být přijímáno účastníky, resp. dětmi přirozeně.

Během dubna až června 2010 byly realizovány pedagogy, zapojenými do projektu jako účastníci, animace na jejich školách. Manažerka a metodičky tyto animace navštěvovaly a pořizovaly dokumen-

taci. Po té manažerka spolu s doc. MgA. Tomášem Petráněm, Ph.D. zpracovali z těchto akcí krátké filmy v délce od tří do sedmi minut.

Na závěr dne 23. září 2010 si účastníci vzájemně prezentovali své animace, které realizovali na školách pro své žáky. Akce proběhla v Krajské knihovně v Pardubicích. Byly zde promítnuty i dokumenty z těchto animací. Přítomni byli všichni účastníci – pedagogové, dále obě metodičky, lektor MgA. Martin Velíšek, Ph.D. a manažerka projektu. Akce byla pro všechny velkým přínosem a inspirací pro další práci, protože měli možnost vidět, jak různými způsoby kolegové pedagogové k úkolu přistoupili a jak se žáky pracovali. Byly zde patrné rozdíly, zda jde o žáky nižšího, vyššího stupně základní školy nebo studenty střední školy, základní umělecké školy, velmi zajímavá byla animace ve speciální škole Svítání, kde se jedná o děti s kombinovaným postižením. Potvrzuje se, že metoda animace je využitelná pro všechny stupně a typy škol.

Vzdělávací program animace umožňuje účastníkům vzdělávání stát se aktivními aktéry výuky, prostřednictvím prožitku a praktické zkušenosti si osvojit dovednosti, které pak budou předávat stejným způsobem dál žákům a obdobným způsobem s nimi pracovat.

Ovšem metoda animace nemusí být využívána pouze pro hodiny výtvarné výchovy. Je možné ji využít v jiných předmětech a velmi dobře se hodí pro posílení mezipředmětových vazeb, např. při výuce jazyků, chemie, fyziky, dějepisu, biologie, TV, HV, ad. Naše účastnice ji využily kromě výtvarné výchovy i při hodině anglického jazyka a hudební výchovy (např. ZŠ Polabiny 3 – Fashion show, Mgr. Daniela Pecková, ZŠ Jablonné nad Orlicí – Nic není špatné, Mgr. Jana Šmídová, ZŠ Bystré u Poličky – Iva Kalášková, Ing. Kateřina Macháčová) nebo byly využívány prvky hudební výchovy během hodiny výtvarné výchovy (např. ZUŠ Choceň – Černá a bílá, Mgr. Dana Kaňková, ZUŠ Havlíčkova Pardubice – Lektvary, Mgr. Karolína Beranová, Gymnázium Dašická Pardubice – Ožívování obrazů, Mgr. Olga Vacková). Historii, návštěvu památky, literární a výtvarnou činnost spojil dohromady Mgr. Vlastimil Novák, ZŠ Moravská Třebová. Zajímavý přístup měly rovněž Mgr. Zina Kučerová a Zuzana Kučerová ze ZUŠ Havlíčkova Pardubice, které se celý rok s dětmi věnovaly průběžně „vědeckému bádání a mapování“. Dokonce byla uspořádána konference. Propojení literatury a výtvarné výchovy a ukázkou metodiky práce s dětmi na nižším stupni předvedla Mgr. Pavla Cibulková, ZŠ Tatenice. Mgr. Hana Tarašková na ZŠ Letohrad spojila výtvarnou a dramatickou výchovu. Byly zde využívány rovněž chemické a fyzikální jevy, např. ZUŠ Havlíčkova Pardubice, Mgr. Karolína Beranová – Lektvary.

Silnou stránkou této metody je, že rozvíjí kreativitu, která je potřebná pro mnoho profesí žádaných trhem práce. Například technik bez tvořivosti dokáže jen kopírovat, ale nepřijde s inovací, neposune vývoj kupředu. Tvořivost a jistá míra hravosti je potřebná pro techniky, vědce, pedagogy, ad. Proto nelze nahlížet projekt animace, pouze jako podporu výtvarného projevu.

Průřezové jsou ve vzdělávacím programu zařazeny také prvky environmentálního vzdělávání, které zdůrazňují důležitost a všudypřítomnost problematiky udržitelného rozvoje. Jsou integrální součástí všech vzdělávacích modulů. Je pozitivní, že pedagogové tento aspekt nenásilným způsobem zařazovali i do svých animací na školách (např. Svatba bříz – ZŠ Ústí n. Orlicí. Mgr. Dana Vacková, Mgr. Petra Růžičková, Noví živočichové – ZŠ Seč, Speciální škola Svítání Pardubice – Socha světa, Mgr. Lenka Macháčová, Mgr. Petra Němcová, Mgr. Irena Zlatohlávková, práce s recyklovaným materiálem – ZUŠ Havlíčkova Pardubice – Lektvary, Mgr. Karolína Beranová, ZŠ Jablonné nad Orlicí – Nic není špatné, Mgr. Jana Šmídová, Gymnázium Mozartova Pardubice – Postavy, MgA. Vladana Hajnová, lze sem zařadit i ZUŠ Choceň – Krajiny – příběhy, Mgr. Hana Voříšková – uvažování o krajině, ad.).

Metoda animace napomáhá zatraktivnění vzdělávacího procesu pro žáky i vyučující, podporuje rozvoj kreativního a asociativního myšlení, zručnost, zvyšuje zájem o další předměty u jednostranně

zaměřených žáků, ale i pedagogů, rozvíjí schopnost rozlišovat figuru na pozadí, schopnost sebe prezentace, vysvětlení a obhájení vlastních názorů. Navazujeme tak na požadavky RVP, kde jsou zmiňovány pojmy jako rozvíjení smyslové citlivosti, uplatňování subjektivity a ověřování komunikačních účinků. To jsou všechno schopnosti, které využije člověk ve většině pracovních profesí.

Jak tedy probíhalo v praxi pilotní vzdělávání?

Při prvním víkendovém soustředění se sešla skupina pedagogů, kteří se téměř vůbec mezi sebou neznali. Hlavně díky zážitkové metodě použité při výuce během 1. modulu odjžděla skupina lidí, kteří se seznámili a těšili se, že spolu opět stráví další čas při setkání v následujících výukových modulech. Zážitková metoda zde byla využita nejen pro seznámení se mezi sebou, ale i pro poznávání sebe sama. Jedná se o velmi účinnou metodu využívanou např. firmami při tzv. teambuildingových akcích. Ovšem zde byla metoda zaměřena převážně na výtvarné, pohybové aktivity, na sebehodnocení a EVVO.

V průběhu víkendového soustředění vzniklo mnoho fotografií. Metodička Mgr. E. Francová poradila účastníkům využívání uložště dat Windows Live SkyDrive s možností zde umísťovat své fotografie, a prohlížet fotodokumentaci i ostatních účastníků a vedení projektu.

Rovněž na webových stránkách Institutu rozvoje evropských regionů, o. p. s. (IRER) www.ierer.cz byla vytvořena záložka projektu Animace, kam byly a jsou průběžně umísťovány informace z realizace projektu a z akcí spolu s vybranými fotkami.

Realizace dalších modulů pak probíhala nadále v přátelské a tvořivé atmosféře. Pracovalo se intenzivně od pátečního večera, po celou sobotu – od ranních do pozdních večerních hodin – a od nedělního rána do oběda. O jednotlivých modulech následují ve sborníku příspěvky.

Ráda bych zde zmínila ještě jeden „vedlejší“ efekt. Podařilo se, že mezi pedagogy z různých škol, z různých měst byly navázány kontakty, které s sebou nesou výměnu zkušeností, zájem potkávat se a konzultovat problémy a spolupracovat. Chceme i po ukončení projektu nadále spolupracovat a připravovat společné akce, např. další semináře, návštěvy výstav, apod. Kdyby se na projektu nepovedlo nic víc než toto, tak měl projekt smysl.

Ovšem projekt má tyto oficiální výstupy:

- pět nových vzdělávacích modulů, které budou akreditovány
- patnáct metodik účastníků a patnáct dokumentárních filmů z animací na školách
- sborník dobré praxe

Výsledkem projektu je devatenáct proškolených pedagogů, kteří jsou schopni obohatit své vyučování a tím hlavně i své žáky.

Věříme, že i dopad projektu bude dlouhodobý a projeví se hlavně na žácích, které budou proškolení pedagogové vyučovat. Tento dopad bude nejen v oblasti výtvarné, i když prvotní záměr byl dosáhnout toho, aby lidé byli schopni přijímat umění bez vnitřních zábrán, ale i v ostatních oblastech lidského konání, kde je potřeba tvořivost a představivost.

Nakonec bych chtěla poděkovat všem, kdo se na realizaci projektu podíleli nebo svou prací pomáhali jeho realizaci:

především všem účastníkům – pedagogům a ředitelům/ředitelkám škol, ze kterých účastníci přišli, dále svým kolegy metodičkám a lektorkám Mgr. Evě Francové a Šárce Zahálkové, BBUS (Hons.),

lektorům MgA. Martinovi Veliškovi, Ph.D., PaedDr. Mgr. Šimonu Brejchovi, Ing. Vladimíru Haladovi, Mgr. Renátě Trčkové, Mgr. Tereze Dvořákové, a dalším, manažerce a finanční manažerce Pardubického kraje – Mgr. Evě Pospíšilové, Ing. Evě Izákové, které nám byly oporou v řešení administrativní a finanční části projektu, doc. MgA. Tomáši Petáňovi, Ph.D., který poskytl podporu při zpracování filmů, představitelce našeho partnera ředitelce Východočeské galerie v Pardubicích Mgr. Simoně Vladíkové, asistentkám Lindě Liškové a Elišce Svobodové, a také majitelům Penzionu statek v Ondříkovicích, kde jsme realizovali vzdělávací pobyty, p. Daliboru Cidlinskému a jeho paní.

*Iva Svobodová
autorka a manažerka projektu*

1. modul: Zážitkové, animační metody pro práci se žáky na školách a EVVO

Stanovené cíle 1. modulu:

- seznámit účastníky navzájem
- představit metodu zážitkové pedagogiky
- pracovat s tématem EVVO

Témata:

- Enviromentální výchova, vzdělávání a rozvoj
- Zážitková pedagogika jako jeden z prostředků animace

Popis průběhu realizace modulu:

1. den:

- Úvod do vzdělávacího programu – představení lektorů, informace o projektu, o modulu.
- Rámy, průhledy: Seznámení – představení všech zúčastněných. Každý si na pozemku penzionu měl vybrat místo, které nějakým způsobem koresponduje s jeho osobou nebo je mu příjemné, pak „vstoupil do rámu“ a pohovořil o sobě a proč si vybral právě toto místo. (Obr. I/1).
Cíl: představit se navzájem.
- Kavárna: Účastníci vedli tematicky zaměřený hovor v „Kavárně“, ve kterou byla proměněna jídelna, navzájem si vyměňovali a dle zájmu ukazovali své práce, které dělají s dětmi, diskutovali o svých zkušenostech.
Cíl: představit si navzájem své práce, předávat zkušenosti. Účastníci pokračovali oficiálním ukončením „kavárny“ v učebně. Méně zkušení čerpali nápady. Některé ukázky prací měly vysokou úroveň.

2. den:

- Ranní servis – ohlédnutí za předchozím dnem – Reflexe z minulého dne, co koho zaujalo z nápadů a činností.
- Didaktika: Tvorba a struktura vzdělávacího programu (stanovení cíle, pro jakou cílovou skupinu, metoda realizace, časování, materiálové a jiné potřeby).
Úkol: ve dvojicích připravit program na seznámení s vybraným výtvarným – ismem.

□ Pointilismus:

Program probíhal mimo areál penzionu v exteriéru, došlo k rozdělení osob na pět typů: koncepční pracovník, osoba zaměřená na obsah, kreativní pracovník, specialista na barvu, specialista na linii. Následně se utvořily čtyři skupiny, v každé vždy osoba z jiné specializace. Každá skupina si vybrala reprodukci obrazu. Úkolem bylo namalovat na čtyři plátna upevněná na zdi kopie obrazů ve stylu pointilismu. Asi šest metrů od zdi byla čára, odkud osoby vybíhaly s barvou k plátnu malovat. Barvy, štětce byly za čarou. Nejdříve bylo „období“ malování štětcem, potom „období“ malování prstem, následovala „období“ malování prstem druhé ruky, pak celou rukou, oběma rukama, dále nosem, nohou, ... nakonec opět štětcem. Před ukončením byly možné korektury (10 zásahů). Pak vyhodnocení. Obr. I/2, I/3, I/4, I/5, I/6, I/7, I/9.

Cíl: prožitkem skutečně poznat obraz. Cíle bylo dosaženo, při reprodukování si lidé více všímají barev, kompozice, obsahu, ale i drobností, kterých si jinak ani nevšimnou.

- Seznámení s principy zážitkové pedagogiky + zadání k přípravě vlastního programu.
- Prezentace připraveného programu – ismy, ve dvojicích.

Cíl: uvědomit si všechny prvky nutné při tvorbě vzdělávacího programu. Všichni připravili programy, měli možnost si uvědomit, jak správně vzdělávací program připravit, na co vše je třeba myslet.

- EVO – Setkání přírodních (lesních) bytostí.

Vycházka do lesa a na louku. Úkol – stát se „lesní bytostí“, bylo vysvětleno, že „lesní bytostí“ se rozumí strom, potok, kámen, atp.

Po návratu k penzionu byly k dispozici papíry, barvy, lepenky, provázky, kolíčky, lepidla, nůžky, atd. potřeby. Každý účastník si připravil prostředky k „zosobnění bytostí“. Následovala prezentace jednotlivých účastníků v kruhu (sedících na trávě). Pak doprostřed kruhu vešla osoba zosobňující „člověka“, „bytostí“ ji měly oslovovat. Následovala diskuse o EVVO – co má za úkol, jaký je rozdíl mezi výchovou, vzděláváním, osvětou.

Cíl: EVO – uvažování o tom, jak asi se cítí jednotlivé prvky v přírodě nebo jak by se mohly cítit. Netradičním způsobem uvažovat o součástech přírody – formou hry – zvláště při zaměření na děti.

- Dramatická rozcvička.
Sochy – pohybové aktivity s prvky dotykových kontaktů, pantomimických hádanek, atp.
- Vstupování do obrazu.

V sále byly rozvěšeny reprodukce obrazů, zněla hudba, lektori se procházeli jako na vernisáži s pomyslnými sklenkami vína. Byli přivzváni i ostatní účastníci, také se procházeli a prohlíželi si obrazy. Po určité době dostali úkol vybrat si obraz a za pomoci přivezených kostýmů, hudby, atp., vstoupit do obrazu, rozpohybovat ho, domyslet ho... Na přípravu bylo jen asi dvacet až třicet minut času. Následovala prezentace jednotlivců nebo dvojic či skupin. Např. Monet, Michelangelo, Rjepin, Cezanne, ad.

Cíl: Poznat obraz, jak na nás působí, co nám říká, osobním prožitkem, nutností se nějak s obrazem potkat. Došlo k hlubšímu poznání, zapamatování a osvojení si jiného způsobu vnímání. Obr. I/10.

3. den:

- Servis + rozbor předešlého dne, zvláště EVVO, hodnocení vnímání úkolů ze strany lektorů i účastníků formou diskuze.

- Dramatika – Způsoby vedení
Pohybové aktivity – vodění a chození ve dvojicích se zavřenýma očima.
Cíl: posílení vnímání sluchu, čichu, pocitu tepla, chladu.
- Závěr kurzu a hodnocení.

Metodika:

Zážitková pedagogika je výchovou s celou řadou metodických postupů.

Metoda zážitkové pedagogiky je založena na mnohokrát potvrzené skutečnosti, že nejlépe si uchováme v paměti a posléze vybavujeme poznatky, které jsme získali na základě vlastní zkušenosti, autentického osobního zážitku. Samotný zážitek není cílem, ale prostředkem. Cílem kurzů je poskytnout účastníkům silný impuls vedoucí především k dalšímu rozvoji a práci na sobě.

Většina aktivit se odehrává v přirozeném přírodním prostředí a často ve speciálně navozené atmosféře. Učení je tak nejen mnohem efektivnější, ale stává se doslova napínavou hrou. Právě hra je základem stavebním kamenem kurzů. Hra nabízí bezpečné prostředí pro vlastní sebepoznání a sbírání zkušeností. Kurzy jsou proto kurzy života nanečisto. Při hraní se dá experimentovat a mít možnost dělat chyby. Při hře lidé zapomínají na své obvyklé stereotypy, role a mohou se mnohé naučit.

Díky zapojení emocionálních vjemů do racionálního procesu učení je také schopnost uchovávání a vybavování získaných poznatků podstatně vyšší, než u standardních vzdělávacích programů.

Základem práce lektorů zážitkové pedagogiky je promyšlená dramaturgie přinášející vyvážený a pestrý sled originálních programů. Podle potřeb a přání klienta kurzy pracují s unikátní přírodní kulisou násobící efekt modelových situací, pohybových aktivit i tvořivých dílen.

S použitím materiálů lektorů Mgr. Vladimíra Halady a Mgr. Renáty Trčkové zpracovala Iva Svobodová

2. modul: Papír a digitální fotografie

Modul jsem pojal jako zážitkový workshop, koncipovaný do vzájemně souvisejících samostatných cvičení, které měly být inspirací a východiskem pro další práci. Cílem workshopu bylo, aby účastníci byli schopni samostatně využívat ve svých galerijních animacích jednoduché a levné materiály a byli schopni je vidět v nových a nezvyklých kontextech, umožňujících jim zprostředkovat výtvarné umění výtvarnou aktivitou. Všechna cvičení, která jsem do modulu zařadil, byla několikrát vyzkoušena ať již při práci v galerii nebo při práci školní. Papír a digitální fotografii jsem zvolil záměrně. Papír svým způsobem zastupuje spíše tradiční chápání výtvarné práce s dětmi a digitální fotografie jako relativně nové médium skrývá mnoho nevyužitých možností.

Papír se pro nás stal simulačním prostředkem, který názorně zprostředkoval vybrané „problémy“ výtvarného umění (s důrazem na druhou polovinu 20. století) a zároveň se vztahoval k různým osobnostem světa výtvarného umění. Práce s papírem v tomto workshopu byla zároveň i ilustrací základních okruhů učiva z RVP pro základní vzdělávání, vzdělávací oblast umění a kultura (dále jen RVP). RVP se dá totiž velmi dobře použít jako klíč i pro galerijní animaci. Pojmy jako jsou rozvíjení smyslové citlivosti, uplatňování subjektivity a ověřování komunikačních účinků byly inspiračním východiskem pro koncepci i mého modulu a v jednotlivých cvičeních je možné vysledovat právě využívání těchto pojmů.

Zařazení digitální fotografie do programu považují za nezbytné už proto, že digitální obraz je v současnosti téměř všudypřítomný. Digitální fotografie se pro nás stala nejen dokumentačním prostředkem, ale také prostředníkem pro odhalování skrytých souvislostí, stala se aktivním nástrojem vnímání, interpretace výtvarného díla i tvorby přesně tak, jak ji můžeme využívat v animační a školské praxi.

V úvodu našeho modulu jsme se seznámili se třemi dokumentacemi z realizovaných animací a pokusili jsme se hledat odpověď na otázku, kterou si pedagog před animací asi vždy položí: CO S TÍM MŮŽU DĚLAT? Jednalo se o následující animace: Umění zprostředkované kresbou (workshop k výstavě Markus Weggenmann, bel étage, Kunsthalle Bremerhaven), improvizovaná animace k výstavě Čestmíra Sušky v Praze – Karlíně, záznam z animace k výstavě Industria Václava Jiráska v pražském Rudolfinu. Každou z těchto výstav je možno uchopit jiným způsobem a v několika různých rovinách. A nejen tyto výstavy je možno snadněji dešifrovat kladením jednoduchých otázek. Co nám autor chtěl sdělit? Co jsme pochopili a co nikoli? Proč to považoval za důležité, co tím sledoval? Jaké prostředky volil, jak byla díla vytvořena? Jaký mají kontext společenský a historický? Co se nám líbí? Co bychom učinili my pro větší sdělnost vystavených uměleckých děl? Zajímají nás podobná témata? Můžeme se s nimi setkat v obyčejném životě?

Ve své podstatě v předkládaném modulu nám nešlo ani tak o zpracování papíru samotného, jako o to pochopit, že podobným způsobem se dá pracovat i s jinými materiály – že je možné zkoumat jejich historii, chemické a fyzikální vlastnosti, barevnost, strukturu a že tyto vlastnosti je dále možné zkoumat a interpretovat i jiným způsobem – pomocí digitální fotografie. Které vlastnosti lze „osahat“ digitálně a které si musíme skutečně osahat fyzicky?

CVIČENÍ

1. „Vnímání materiálu“

1.1 Papír, jako nositel textu (VÝČET POJMŮ)

Východiskem úkolem bylo přetvořit a zformovat kus papíru tak, aby se papír stal čitelným textem a zobrazoval jméno účastníka. Všichni měli k dispozici pouze balící papír 1 × 1 m, nůžky a řezač. Nic víc. Žádný kousek papíru nesměl zbyť. Cílem cvičení bylo pochopit možnosti a variabilitu zpracování nabídnutého materiálu. Při práci s dětmi je výborné využít činnosti verbalizovat, vytvořit seznam a dále jej doplňovat v průběhu práce či v následném rozhovoru. Činnosti práce s papírem lze klasifikovat, roztřídit podle toho, zda použitými činnostmi je papír poškozen, změnil fyzikální vlastnosti či barevnost nebo zda si zachoval vlastnosti původní. Výčet sloves nám jistě pomůže i pojmenovat „hraniční“ činnosti s papírem: „Sníst, spálit, uvařit, ...“ a přiblížit se tak tendencím umění 60. let. Obr. II/1.

1.2 Papír, jako nositel informace (ARTEFILETIKA – SUBJEKTIVITA)

Nejenom text může sdělovat informace o nás samotných. Účastníci měli za úkol vytvořit z papíru v omezeném čase a opět omezenými prostředky jednoduchý objekt, který symbolizuje určitou část jejich osobnosti. K tomu, abychom byli schopni objekt vytvořit, musíme si PŘEDEM pojmenovat své vlastnosti a k nim vyhledávat odpovídající symbolické tvary. Následný rozhovor nad jednotlivými objekty nám ukázal, že i sebemenší výtvarný počín se může stát východiskem zásadních subjektivních výpovědí tvůrce a především v dětském projevu je nezbytné vytvářet prostor pro tuto zpětnou vazbu. I jednoduchá a neumělá reakce na výstavu může být nositelem intenzivního prožitku, třebaže to není na první pohled patrné.

Papírové objekty z prvního a druhého cvičení jsme nainstalovali do největšího prostoru školického střediska.

2. „Vidět“

Digitální fotografie jako prostředek analýzy vizuálně obrazných elementů u nainstalované výstavy.

2.1 Digitální fotografie jako východisko pro vytvoření myšlenkové mapy výstavy (POJMENOVÁNÍ VIDĚNÉHO)

Každý z nás svým fotoaparátem vyfotil ve velmi omezeném čase (do 30 s) snímek instalace. Časové omezení způsobilo, že snímky vznikly téměř náhodně, bez myšlenkové kontroly a záměru. Fotografie jsme analyzovali pomocí myšlenkové mapy a pojmenovali si společně vizuálně obrazné elementy, jež je možné na každé výstavě vysledovat.

2.2 aplikace myšlenkové mapy (FOTOGRAFIE PODLE KONCEPTU)

Druhá část cvičení směřovala k tomu, aby vznikaly fotografie již podle předem stanoveného záměru. Vnímatel – fotograf byl nucen zaměřit svou pozornost určitým směrem na konkrétní problém a byl pak schopen vyfotit snímek tak, aby bylo zřejmé, že ho zajímala jen PLOCHA a LINIE, BARVA, MATERIÁL a STRUKTURA, SVĚTLO a STÍN, PROSTOR a PROSTOROVÉ VZTAHY, TVARY a FORMY atd. Fotografie se tak pro nás stala prostředkem, který nám pomohl pojmenovat jednotlivé vizuálně obrazné elementy, které na první pohled nebyly zřejmé. Snímek nám je pomohl zviditelnit formou vhodného výřezu, přiblížení, úhlu pohledu, nastavením parametrů fotoaparátu. Obr. II/2–II/3.

3. „Vnímání objemu, vnímání prostoru“

„Vnímání sdělnosti obrazové informace“

3.1 Papír jako prostředek k uchopení prostoru a digitální fotografie jako prostředek dokumentace procesu práce (OBJEKT A KLÍČOVÉ OBRAZY)

3.1.1 Ve skupinách jsme vytvářeli „otisk“ architektonických prvků budovy nebo jejího vybavení. (Přiložený arch papíru se tvaruje podle modelu a každý jednotlivý přehyb se fixuje kouskem lepenky. Papír si tak podrží požadovaný prostorový tvar. Jednoduchý způsob otiskování zvládnou i děti.) Nás ovšem zajímalo, jak otisk působí v původním prostředí a jak se jeho účinek promění přenesením do prostoru galerie. Obr. II/4.

3.1.2 Nezbytnou součástí práce v galerii je vytváření fotodokumentace, která je určena často jako výstup z animační práce. Daleko důležitější význam má však pro pedagoga samotného, protože už při třídění obrazového materiálu si ujasňuje klíčové momenty práce v galerii. Vhodně zvolený způsob dokumentace nadto umožní i zpětnou vazbu samotným dětem. Dokumentace se tak může stát i vhodnou motivací pro aktivity ve škole, které mohou navazovat na animaci. Obr. II/5–II/6.

3.2 digitální fotografie jako vizuálně obrazný prostředek (TECHNOLOGIE a UMĚNÍ)

V této části modulu jsme se seznámili se základními parametry a technickými možnostmi digitálního fotoaparátu (obrazové formáty, rozlišení, komprese, vyvážení bílé atd.). Po nainstalování objektů do prostoru naší improvizované galerie nastal vrchol naší práce s digitálními fotoaparáty: vytvoření vizuálně atraktivních snímků, které maximalně využívají možnosti daného přístroje. Pracovali jsme s proměnou osvětlení, s vyhledáváním vhodné kompozice, s detailem atd. Vznikla řada jedinečných snímků. Cvičení jsme ukončili ukázkami možností využití digitální fotografie ve výuce výtvarné výchovy na základní škole. Obr. II/7–II/8.

4. „Vnímat jinak“

4.1 Papír jako prostředek pro vnímání jinými smysly (ZVUK)

Co tak začít vnímat papír jako zdroj zvuku? Jak zní šustění novin? Jak dunění krabice? Jak rozvlněný pás rýsovací čtvrtky? Účastníci „založili“ dočasná hudební uskupení, dali jim název a společně jsme zkoumali zvukové možnosti papíru, secvíčili hudební čísla, kde jediným hudebním nástrojem byl papír. Popisovat produkci slovy nejde. Snad nejspíš rovnou vyzkoušet něco podobného se žáky.

4.2 Papír jako prostředek pro vnímání jinými smysly (TĚLO)

Přímou inspirací pro toto cvičení byla tvorba Rebeccy Horn, jež počátkem 70. let zkoumala reakce svého těla, které bylo nějakým způsobem přetvořené různými nástavci a materiály. Opět ve skupinách jsme prodlužovali či zvětšovali papírem části svých těl a vytvářeli tak pohyblivé sochy. Extrémně zvětšené ruce, nohy, prodloužené vlasy, paže, ... Jak se takovým zásahem promění sebevnímání těla, jak je rozšířen nebo omezen vlastní pohyb? Jsou mi tyto pocity příjemné? Jak mě vnímají ostatní?

Těmito dvěma cvičeními jsem chtěl naznačit, že i divákovi těžko pochopitelné záznamy a fotografie různých performancí a happeningů z 60. a 70. let, aktivity hnutí Fluxus, umění akce, se dá do jisté míry zprostředkovat právě zážitkovou aktivitou. Obr. II/9.

4.3 Odpadový papír jako společník

Kam s papírem, když už jsme si dostatečně užili umění a zábavu? Zmačkat, ale nevyhodit! Vytvořit ze zbytků papírovou kouli a odvézt si ji domů. Cestovat s koulí. Bydlet s koulí. Vyprávět jí příběhy. Mít jí rád! Obr. II/10, II/11 a II/12.

Šimon Brejcha

Použitá literatura:

kolektiv autorů: Umění po roce 1900, Slovart, Praha 2007
Partsch, Sussanna: Die 101 wichtigsten Fragen, Beck, Mnichov 2005
Fulková, Marie: Diskurs umění a vzdělávání, H+H, Praha 2008
<http://www.ubu.com>
<http://www.artchive.com>
<http://www.fotografovani.cz>

3. modul: Symbol (a znak) ve výtvarném umění

Cíl

Cesta od hledání a rozeznávání symbolů (demonstrováno na barokním zátiší), přes interpretace výtvarného díla na jejich pozadí, vizualizaci nejrůznějších obsahových rovin díla (paralela jako symbol) až k vytváření nových, vlastních symbolů/znaků. Postmoderní používání výtvarného díla.

Cesta od reality ke znaku, schopnost předmětů, barev, tvarů atd. nést význam a naopak zjednodušování a zbavování souvislostí dospět k jakési čistě výtvarné informaci bez obsahových rovin.

Znak jako nositel informace. Změna souvislostí, vytržení ze souvislostí jako tvůrčí akt a iniciátor asociace. Snaha o otevření, rozkrytí dalších vrstev sdělení v obraze (uměleckém díle). Překročení statické obrazové plochy a oživení obrazu prostřednictvím seznámení se s dobovými informacemi z různých oblastí.

Práce s předlohou. Inspirace. Hledání řádu, rytmu, kompozice. Proměna. Pohyb. Posun. Děje předcházející a následující.

Smyslem modulu (jednotlivých etud) je dosáhnout nové citlivosti a vnímavosti k „uzavřeným“ kapiolám výtvarného umění. Používáním získat vztah k uměleckým dílům. Stát se spoluvůrcem. Pomocí vizuální hry ozřejmovat nové souvislosti (souvislosti jako základ vytváření nových symbolů) a na jejich pozadí vytvořit plastičtější a širší rámec kontextu vzniku a interpretace výtvarného díla. Pochopit používání jako hru a výtvarné dílo jako nový potenciál.

Průběh

Modul byl organizován jako třídní seminář v inspirativním přírodním prostředí statku v Ondříkovicích – Frýdštejně. Část programu byla realizována v exteriéru objektu a část v jeho interiéru.

Modul je tvořen sérií etud s složenými teoretickými přednáškami (včetně filmu) a hodnotícími komentáři.

Jednotlivé etudy modulu na sebe navazují a tvoří myšlenkový kruh. Jejich postupnou realizací se účastníci dostávají de facto znovu do výchozího bodu, ovšem o úroveň výš. Jde tedy spíše o spirálu, neboť zkušenost „kruhu“ nás staví na jeho počátek s jistým vědomím hlubších souvislostí. První a poslední úloha spolu souvisí do té míry, že tam, kde první úloha začala, poslední končí. Na začátku pracujeme se syntézou, skládáme z dílů celek, na konci pak leží analýza a opětovný rozklad celku do tvarů. Kruh se uzavírá, stojíme opět na začátku. Můžeme opět skládat.

Program 1. den

Účastníci modulu vytvořili v exteriéru společnou instalaci – zátiší – z dovezených předmětů a potravin. Zátiší bylo v průběhu tří dnů fotograficky dokumentováno. Účelem bylo zachytit proměnu zátiší působením povětrnostních vlivů (čas jako spoluvůrce) a konfrontovat staticky vnímaný obraz, předlohu, s dynamickou realitou prostředí. Obr. III/1 a III/2.

Úvodní přednáška *Je obraz didaktickou pomůckou nebo otázkou čisté estetiky?* nastolila otázku hledání skrytých významů v obraze.

Program 2. den

Lektor vymezil a definoval pojem symbol/znak a představil úlohu symbolu/znaku ve výtvarném umění v průběhu historického vývoje. V rámci několika praktických cvičení účastníci pracovali s historickými předlohami. V postmoderním slova smyslu používali obrazové informace Paula Klee, Henriho Mattise a Georga Flegela. Hledali míru vypovídací schopnosti jednotlivostí bez vědomí souvislostí a znalosti celku. Obr. III/3, III/4 a III/5.

Přednáška na téma *Symbol ve výtvarném umění, křesťanská ikonografie a renesanční emblematika* a rozbor obrazu *Zátiší s kytou a hlemýžďí* Georga Flegela uvedly několik konceptuálních cvičení na téma významové vrstvy uměleckého díla a výrazové prostředky jejich zachycení. Tak vznikla textová či hudební zátiší s odkazy na tvorbu např. Josepha Kosutha, duchampovské variace ready-mades či pigmentové paralely „člověka sběrače“ k bohaté barokní barevnosti uvedeného zátiší s inspirací v tvorbě Miloše Šejna.

Přednáška *Potravní zvyklosti v Nizozemí 17. století* dala nahlédnout pod povrch barokního zátiší z trochu jiných úhlů pohledu – od dobových receptů přes úlohu potravin v dobové poezii až ke klimatickým změnám v druhé polovině 17. století a jejich vlivu na pěstování plodin.

Program 3. den

Jednotlivé předměty v zátiší jako atributy vlastností, personifikace – cesta k zátiší jako autoportrétu. Subjektivní výpověď o autorovi pomocí pěti předmětů a jejich vzájemných prostorových vztahů.

Účastníci vytvořili drobné instalace. Závěrečné hodnocení otevřelo možnost pro kresebné zachycení instalovaných zátiší, stylizaci předmětů do znaků, formálních symbolů a rozložení na jednotlivé tvary bez vztahových souvislostí. Vzniká abstraktní obraz, kruh se uzavírá – znovu hledáme míru vypovídací schopnosti jednotlivostí bez vědomí souvislostí a znalosti celku... Obr. III/6, III/7 a III/8.

Rozebrání exteriérového zátiší, dokumentace třídní degradace, působení klimatu. Konceptuální vyústění – záznam zátiší vnějším prostředím (kresba vlhkostí na podložku).

Zhodnocení

Všichni účastníci modulu se velmi aktivně zapojili jak do práce na etudách (podle typu úlohy – samostatně, ve dvojicích a ve skupinkách), tak do diskusí během práce, při jejím hodnocení i během přednášek. Promítnutí vlastních postojů, zkušeností a pracovních postupů do realizace jednotlivých úkolů podstatně rozšířilo škálu „řešení“ a přineslo leckdy nečekané výstupy jakoby zpoza hranic úzce vnímaného výtvarného umění (lyrická i epická poezie, přírodní instalace, zhudebněné zátiší, ...). Vhodné načasování pointy při praktické práci s fragmenty historických předloh (vybraná díla z dějin výtvarného umění) bylo zárukou udržení pozornosti, napětí a zvědavosti v průběhu celého tvůrčího bloku. Teoretické bloky uvádějící vždy sérii etud či shrnující postupy v etudách již proběhlých, usazovaly práci do kontextu a s přibývajícimi etudami se vždy více ozřejmovaly předchozí kroky. Zájem účastníků akcelerovaly rozbor vybraných uměleckých děl. Teoretické přednášky přešly vždy v živou diskusi.

Účastníci kurzu zcela suverénně předvedli schopnost aktivně pracovat s podnětem, rozvíjet jeho potenciál, domýšlet pointy a směřování výuky. Sebemenší popud a prostor pro invenci ihned využili ve prospěch posunu celého modulu. Obohatili tak nejen sami sebe, sebe navzájem, ale (k jeho nemalému potěšení) i lektora.

Přínos

Práce s předlohou spojuje teoretické poznávání vybraných děl z dějin výtvarné kultury a současně aktivní tvůrčí práci v mantinelech určených daným dílem. Prohlubuje výtvarnou empatii, orientaci v dějinách umění, schopnost asociace, analýzy i syntézy. Je hrou.

Učí aktivnímu vztahu k minulosti, jejímu pochopení bez ztráty vlastní identity a vědomí aktuální současnosti. Je dialogem s jiným umělcem, se sebou samotným i se světem, v němž žijeme. Je tedy specifickým způsobem komunikace.

Modul umožňuje aplikovat používané postmoderní principy v různých předmětech a pracovat ve výuce s vybranou libovolnou etudou a tu podle vlastních potřeb rozvíjet. Zachovat schéma kruhu není bezpodmínečně nutné.

Martin Velíšek

Literatura:

- Ursus Wehrli: L'Art en Bazar, Milan Jeunesse, Toulouse 2003
- Norbert Schneider: The Art of the Still Life, Benedikt Taschen, Koln 1990
- Alan Fletcher: Le muse de l'art pour les enfants, Phaidon, Paris 2006
- Hana Seifertová: Georg Flegel, Odeon, Praha 1991
- James Hall: Slovník námětů a symbolů ve výtvarném umění, Mladá fronta, Praha 1991
- Jan Baleka: Vlevo a vpravo ve výtvarném umění, Academia, Praha 2005
- Udo Becker: Slovník symbolů, Portál, Praha 2002
- J. Royt, H. Šedinová: Slovník symbolů, Mladá fronta, 1998

4. modul: Animace a veřejný prostor

Ve dnech 23. až 25. dubna 2010 proběhl na statku v Ondříkovicích 4. modul vzdělávacího projektu s názvem Animace – nová výuková metoda pro školy. Tento předposlední modul celého edukativního cyklu byl zaměřen na animaci veřejného prostoru a krajiny, jinými slovy na jejich ožívání. Naším cílem bylo zúčastněné pedagogy seznámit s možnostmi práce s veřejným městským prostorem a krajinou formou tzv. zážitkové pedagogiky a ukázat jim, že výuku není nutné realizovat pouze v útrokách školy; učili jsme je vnímat veřejný prostor a krajinu jako „pracovní plochu“ pro práci se svými žáky.

* * *

Krajinu i městský prostor lze samozřejmě sledovat v různých kontextech. Můžeme na ně nahlížet očima člověka jako obyvatele, zušlechťovatele, občas i ničitele; očima ekologa, očima architekta, očima filosofa, očima umělce. Každý bude ať už na krajinu nebo na městský veřejný prostor hledět maličko odlišně, pro každého bude prioritní jiný znak, jiné principy a zákonitosti. Postavíme-li však člověka – obyvatele, ekologa, architekta, filosofa i umělce do řady jednoho za druhého, do rukou jim dáme fotoaparát a necháme je vyfotografovat prostor rozkládající se před nimi, výsledné snímky se nebudou nikterak lišit. Bude se jednat jen o obrazy zachycující dané místo v daný moment oproštěné o zkušenost, o subjektivní pohled, o kontext. O tyto prvky bychom se však neměli ochuzovat, naopak – vzájemně bychom si je měli sdělovat; vstřebávat názory, pohledy, kontexty jiných a konfrontovat se s nimi.

Nejen proto jsem pro spolupráci na tvorbě diskutovaného vzdělávacího modulu oslovila jak galerijní animátorku, tak architekta a výtvarného umělce. Naším společným cílem bylo krajinu, respektive městský veřejný prostor představit v rámci možností v co největší šíři.

Tímto příspěvkem chronologicky shrnuji aktivity, které se v rámci 4. modulu vzdělávacího projektu Animace – nová výuková metoda pro školy udály. Následnost jednotlivých cvičení a aktivit má sice svůj smysl, avšak nejedná se o žádné dogma, žádný závazný scénář. Hlavním úkolem tohoto textu, stejně jak tomu bylo i v případě realizovaného vzdělávacího projektu, je především inspirovat ve Vaší vlastní práci, ve Vašem prostředí, s Vašimi žáky.

Paměť a domov

Stejně jako člověk si ve své mysli uchovává zážitky minulosti, milé i ty nemilé, tak i místo v krajině či městě je nositelem paměti. Však také slovo památka, kterou může být jak člověkem vytvořený artefakt či stavba, tak krajina sama o sobě, odkazuje k paměti.

Jistě to znáte, některé vzpomínky se vybavují zcela samy, jiné musíte hledat hluboko v mysli, některé jsou dokonce nedohledatelné. Zvláště intimní a specifické jsou pak vzpomínky na domov:

Přemýšleli jste někdy o tom, co Váš domov vlastně tvoří? Jsou to lidé? Rodina? Přátelé? Je jím dům? Byt? Váš pokoj? Celé město? Jeho část? Nebo síť různých míst?

Co se Vám první vybaví při vyslovení slova „domov“?

Krátké cvičení, při němž necháte své žáky či posluchače zamyslet se nad „domovem“, necháte je kreslit, psát, lovit vzpomínky, napomůže uvědomění si paměti místa a její důležitosti.

Genius loci, setkání s místem

„Prostor vnímáme především pohybem svého těla a svými smysly. Vnímání těla skrze prostor a vnímání prostoru skrze tělo je faktická zkušenost našeho života.“¹

¹VACLAVOVÁ, Denisa; ŽIŽKA, Tomáš. Site specific. Praha: Pražská scéna, 2008. s. 43.

V římské mytologii byl Genius loci duch či bůžek, ochraňující určité místo, často býval zobrazován jako had. V dnešním slovníku má však tento obrat význam specifické atmosféry dané oblasti, čili ducha místa.²

Václav Cílek říká: „Genius loci je to, proč se na nějaké místo vracíme, nebo to, kvůli čemu lezeme po rozhlednách.“

Zkrátka a dobře i věci neživé, les, kámen či dům, mohou mít duši. Však jsme se již výše bavili o jejich paměti. A od paměti je k duši nedaleko. Prostřednictvím následující aktivity naučíte své žáky, ostatně i sami sebe, chápat místo jako bytost, jako organismus. Naučíte je k němu přicházet s citlivostí a obezřetností. Pochopit a nalézt genius loci pak bude více než snadné.

Skupina se nejprve rozdělí do dvojic. Ideální je, pokud jednotlivé dvojice tvoří sobě si méně známé osoby, ale není to podmínkou. Dvojice se proti sobě postaví čelem dva až tři metry od sebe. Následně se oba dva k sobě začnou pomalu přibližovat až do chvíle, kdy pro ně bude vzájemná blízkost ještě příjemná. Jde o tzv. bezpečnou vzdálenost. Na další povel začnou naráz tuto hranici bezpečné vzdálenosti překračovat, jak nejvíce je to pro oba možné.

Další navazující cvičení spočívá taktéž v překračování hranice bezpečné vzdálenosti, avšak jeden ze dvojice je vždy statický, druhý aktivní. Roli si ve dvojici účastníci proměňují.

Jaké pocity jste měli? Co vám bylo příjemné? Co už nikoli? To jsou jen některé z otázek, které byste si měli posléze klást a odpovídat si na ně.

Výsledek celé aktivity je nasnadě: K místu je třeba přistupovat citlivě, empaticky, jako k živé bytosti. Stejně jako nám, tak i místu může být náhlý vpád či náhlé překročení bezpečné vzdálenosti „nepříjemné“.

Genius loci, emocionální mapování

„Země sama je nositelkou příběhů a pocitů“³

Lidé si zhotovují mapy od nejstarších dob. Pro plavbu na mořích. Pro putování krajinou. Snaží se graficky zaznamenávat cesty, jednotlivé části zemského povrchu, města, ulice nebo dokonce vesmír a jeho hvězdné a planetární soustavy. Vše s co největší přesností a objektivitou. Nadto jsou mapy, zejména ty historické, nádhernými uměleckými díly. Jsou plné symbolů, kterým porozumí Čech i Australan. Modrá značí vodstvo, zelená nížiny, tmavohnědá horstva. Jak prosté.

Jsou však věci, které zobjektivizovat nelze, a tak je zdánlivě nemožné je mapovat. Jedná se například o subjektivní prožitky, „všedně nevšední kouzla okamžiku“, vzpomínky, ...

Proč si ale nevytvořit vlastní emocionální mapu místa?

Nemusíte se držet žádných striktních zásad a pravidel. Anebo si naopak můžete vytvořit vlastní systém znaků a barevností.

Emocionální mapování může probíhat v přírodní krajině, stejně tak ve městě, a to jak krátkodobě, tak dlouhodobě. V městském prostředí (ale i v přírodním) můžete navázat na reálnou mapu města a tu obohacovat o nové subjektivní vrstvy. Emocionální mapa může obsahovat texty, fotografie, kresby, videa, zvuky, ... Ano, pocitová mapa se nemusí vázat jen na zrak, naopak čím více smyslů bude zapojeno, tím lépe.

Emocionální mapování skýtá nepřeberné možnosti, jak zachycovat a uchopovat genius loci. Tak vzhůru do toho! Obr. IV/1, IV/2, IV/3, IV/4 a IV/5.

Urbanismus

Ať už chceme nebo ne, městské aglomerace i vesnice se neustále zvětšují. Ještě nedávno nezastavěné plochy jsou obsypány obytnými i průmyslovými budovami. Někdy zajímavými a citlivě zasazenými do krajiny, jindy naopak ...

Satelitní městečka vznikající od počátku 90. let 20. století jsou Vám jistě známá. Jedná se o suburbia (předměstí), která nejen že často hyzdí okolní krajinu, ale svým obyvatelům často přináší řadu nepříjemností – nedostatečnou občanskou vybavenost, neustálé dojíždění apod. A to jen díky nekonceptním a laickým přístupům, které šíří veřejnost často nedokáže odhalit a ohodnotit. Informovanost a vzdělávání v oblasti architektury a urbanismu nejen na úrovni základního vzdělávání jsou bohužel často opomíjené. Nezbyvá, než to napravit a připravit pro budoucí generace lepší zítřky.

Program, který pro účastníky vzdělávacího modulu připravil architekt Michal Mačuda, byl zaměřen na uvědomění si nutnosti koncepčního řešení měst, na poznávání různých architektonických přístupů.

Program probíhal tak, že na ploše (v našem případě na louce) byly naznačeny tři půdorysy měst (možno použít např. provázek nebo křídou), budovy tvořily kartonové krabice. Účastníci nejprve přistoupili k náměstí, které vzniklo na základě uměleckého principu (v našem případě se jednalo o Florencii, náměstí Piazza della Signoria). Podle tohoto konceptu museli účastníci společně rozmístit všechny prvky – obytné domy, restaurace, kavárny, radnici, sochy, arkády a kašnu. Jejich umístění si každý musel obhájit. Výsledek se porovnal se skutečností.

Podobně tomu bylo i v dalších případech. Druhou lokalitou byl New York a účastníci programu museli v tomto případě brát v potaz i ceny pozemků a řešit co největší možnou zastavěnost plochy, přičemž nesměli opomenout ani veřejná prostranství. Posledním městem bylo holandské město Almere, které leží na břehu vnitrozemského, postupně vysušovaného moře. Zde bylo nutno řešit kompletní výstavbu města na dané ploše – tj. včetně komunikací a veřejných prostranství.

Na přípravu nenáročná a zábavná hra, která své účastníky nutí přemýšlet v souvislostech.

Obr. IV/6, IV/7, IV/8 a IV/9.

Umělec ve veřejném prostoru

Z panenské krajiny jsme se přes výstavbu města dostali až do jeho veřejného prostoru. Jakým způsobem ho velebít, hýčkat, užívat a utvářet, o tom bychom mohli hovořit dlouze a dlouze. Začali bychom zřejmě opět architekturou, pokračovali bychom diskusí o metodách komunitního rozvoje, následovat by mohlo téma umělec ve veřejném prostoru ...

Umění ve veřejném prostoru má mnoho podob. Nejčastěji si lidé zřejmě představí plastiku – sochu, památník nebo pomník. Tím však umění ve veřejném prostoru nekončí. Máme tu tanec, divadlo, performance, ... Street art, drobné intervence do veřejného prostoru. ... Zvláštní kategorií pak tvoří umění site specific čili „umělecké projekty vytvořené pro konkrétní prostor a čas. Jedná se o umění, které je závislé na místě, od místa samotného se odvíjí.“⁴

Mnoho nesmírně zajímavých přístupů, nespočet možností, jak oživit veřejná prostranství. Stačí se jen rozhlédnout.

Do Ondříkovic jsme jakožto zástupce umělce pracujícího ve veřejném prostoru pozvali výtvarníka Tomáše Vaňka, držitele Ceny Jindřicha Chalupceckého za rok 2001. Ten všem představil nejen ukázky svých realizací, ale především způsob své práce a svého přemýšlení.

² Cs.wikipedia.org [online]. 14.3.2010 [cit. 2010-09-25]. Genius loci. Dostupné z www: http://cs.wikipedia.org/wiki/Genius_loci.

³ Dalajlama, Forum 2000.

⁴ VÁCLAVOVÁ, Denisa; ŽIŽKA, Tomáš. Site specific. Praha: Pražská scéna, 2008. s. 35.

Možnost osobně se setkat s realizujícím umělcem a poznat způsob jeho uvažování je cenná zkušenost v každém případě, o to víc u žáků a studentů škol, jimž může přinést motivaci k vlastní tvorbě. Rozhodně doporučuji! Obr. IV/10.

* * *

Obsahem třídního modulu bylo též několik teoretických přednášek (na téma veřejný prostor, kulturní ekologie a obytnost apod.). Myslím, že není nutné zde jejich obsah reprodukovat. Zájemce, které problematika práce s veřejným prostorem a krajinou zaujala, odkazují na níže uvedenou použitou a doporučenou literaturu.

A co dodat závěrem?

Snad jen mnoho štěstí a citlivé smysly, které Vám budou nápomocny při hledání inspirací a příběhů, kterých je v přírodní krajině i v městském prostoru dost a dost. Jen je vzít a dál vyprávět...

Šárka Zahálková

Literatura:

knihy: CÍLEK, Václav. *Makom. Kniha míst*. Praha: Dokořán, 2007. 300 s. ISBN 978-7363-120-8.

OUŘEDNÍČEK, Martin a kol. *Suburbanizace.cz*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, 2008. 96 s. ISBN 978-80-86561-72-1.

SEDLÁK, Robert a kol. *Utváření místa. Příručka k vytváření kvalitních veřejných prostranství*. Brno: Nadace Partnerství, 2003, 100 s. ISBN 80-239-0614-3.

VÁCLAVOVÁ, Denisa; ŽIŽKA, Tomáš. *Site specific*. Praha: Pražská scéna, 2008. 324 s.

ISBN 970-80-86102-44-3.

časopisy: *Era* 21. roč. 9, 2009, č. 2. ISSN 1801-089X.

Stavba. roč. 16, 2009, č. 5. ISSN 1210-9568.

5. modul: Reflexe smyslového vnímání ve výtvarném umění

Motto:

„Kdo nepoužívá kultivované svých pět smyslů, nevnímá události opravdově a nemůže se z události poučit. Průměrný člověk se dívá bez vidění, naslouchá bez slyšení, dotýká se bez citění, jí bez chuti, čichá bez rozlišení vůně či zápachu a mluví bez přemýšlení“⁵.

Leonardo da Vinci (volný překlad z angličtiny)

Cílem 5. modulu projektu „Animace – nová výuková metoda pro školy“ je rozvíjení reflexe smyslového vnímání pomocí praktických činností a animace uměleckých děl současnosti.

V současné době charakterizované exponenciálním rozvojem digitálních a komunikačních technologií, dochází u adresátů mediálního ataku k otupení nejen smyslového vnímání⁶, ale je podlomena i schopnost citlivě a tvořivě reagovat.

⁵ „The average human looks without seeing, listens without hearing, touches without feeling, eats without tasting, moves without physical awareness, inhales without awareness of odour or fragrance and talks without thinking“. Leonardo da Vinci

Dostupné z richworks.in/2010/06

⁶ „...zatímco zavádíme nové médium iluze, dochází k rozporu mezi imaginativní silou a vědomím, ke vzniku reflektivní distance. Tyto rozdíly se znovu spojují při neustálém a vědomém užívání. Adaptační oslabuje iluzivní síly a ty brzy ztrácí svou schopnost zaujmout naše vědomí. Nakonec vyprchají, jak diváci otupí vůči funkci klamu.“ Oliver Grau

Susanne Schuricht: Virtuální umění – aura digitálního – „Naštěstí není známo, kde cesta končí.“ (interview s doktorem Oliverem Grauem),

Umělec 1/2004, Nakladatelství Divus, Praha

Dostupné z www.divus.cz/umelec

Ve snaze zmírnit destruuující tlak médií a v souladu s okruhem učiva „Rozvíjení smyslové citlivosti“, o němž se hovoří v RVP⁷, jsem se zaměřila na aktivní kultivaci smyslového vnímání a rozvíjení citlivosti k životnímu prostředí.

Vzdělávací modul je založený na principu učení formou zážitku umocněného momentem překvapení. Vychází ze spojení teoretických přednášek a praktických činností provokujících reflexe smyslového vnímání. Je členěn do lekcí, které na sebe navazují, vzájemně se (i zpětně) ovlivňují a gradují do závěrečného „rozuzlení“ v podobě setkání s animovanými uměleckými díly.

K realizaci 5. modulu uskutečněného ve dnech 7.–9. 5. 2010 v přírodním prostředí v Ondříkovicích – Frýdštejn jsem přizvala dva profesionální umělce, výtvarníka Mgr. Pavla Doskočila, ak. soch. a hudebníka Cécile Boiffin.

Lekce 1: Smyslové vnímání.

Současné umění se dá rozdělit – jedním pólem je umění založené na smyslové kvalitě a protipólem je umění s ideovým působením⁸. Celý vzdělávací modul je zaměřen na první možnost. Po úvodním zodpovězení otázek „Co jsou smysly, smyslové vnímání, jak pracují a ovlivňují chování člověka?“ se otevře prostor pro „zahřívací“ kolo praktických cvičení. Dokážeme si při běžném prohlédnutí obrazu uvědomit a rozpoznat, pojmenovat jeho smyslové kvality? Shodujeme se v tom, jak na nás působí, s ostatními? Nebo ho vnímáme každý jinak a to, co je pro někoho libé, může vyvolávat zcela opačné pocity u druhého člověka? To jsou otázky, které se snažíme zodpovědět v této lekci. Účastníci vyhledávají smyslové znaky předložených výtvarných děl a pojmenovávají a konfrontují poznatky navzájem. Ověřují si obecné a individuální vlastnosti smyslového vnímání. Docházejí k překvapivému poznání, že to, co na někoho působí jako „slizké“, „studené“, může jiný člověk pocítovat jako „hladké“, „příjemné na dotek“ (lemke van Dijk, Brent Hallard, John Tallman, Rossana Martinez, Tim McFarlane). Objevují záludnosti identifikace objektu zobrazeném ve zvětšeném měřítku: díly sýru vnímají jako obrovské umělohmotné kvádry.

Lekce 2: Aktuální tendence v současném výtvarném umění z pohledu smyslového vnímání.

Základem této lekce je přednáška umělce a pedagoga Mgr. Pavla Doskočila, ak. soch., který zajímavě doplňuje problematiku vnímání a jeho reflexe v současném umění.

Téma Benátského bienále 2007 „Mysli smysly, pociťuj myslí“ výstižně charakterizuje aktuální úhel pohledu na současné umění. Přednáška je postavena na ukázkách, které obsahují odkazy a postupy tvorby současných autorů se základem ve smyslovém vnímání. Tyto příklady jsou porovnávány s tvorbou jiného zaměření, převážně konceptuálního. Obě aktuální tendence (smyslová a konceptuální) jsou analyzovány a pozorovány v jejich vzájemném prolínání na jednotlivých příkladech (Gerhard Richter, Elsworth Kelly, Sigmar Polke, Joseph Beuys, Fluxus, Tacita Dean, Francis Alys, Felix Gonzales – Tores, Nedko Solakov, Thomas Demand, Simon Wachsmuth, Yang Zhezhong, Adel Abdessemed, Bruce Nauman, Izumi Kato, Joshua Mosley, Marko Maetamm, a další).

Účastníci rozvíjejí téma přednášky v diskuzi pod odborným vedením lektora.

⁷ „Obsahem Rozvíjení smyslové citlivosti jsou činnosti, které umožňují žákovi rozvíjet schopnost rozeznávat podíl jednotlivých smyslů na vnímání reality a uvědomovat si vliv této zkušenosti na výběr a uplatnění vhodných prostředků pro její vyjádření.“

Základní kurikulární dokumenty RVP, VÚP Praha 2005, vzdělávací oblast 5.7 Umění a kultura.

Dostupné z www.vuppraha.cz

⁸ „Umění lze dělit stupňovitě: od těch druhů, u kterých převládají složky smyslové, k těm, u nichž je převaha složek ideových.“

Jiří Stodola: *Klasifikace umění*, Bonum, Verum, Pulchrum, Časopis pro náboženství, filosofii a umění, Roč. II., č. 1/2009, ISSN 1803-1951.

Dostupné z sites.google.com/site/bovepup

Lekce 3: Zážitek smyslového vnímání.

Smyslové vnímání, o kterém nepřemýšlíme a které považujeme za automatickou součást našeho reflektování světa, může být obrovským dobrodružstvím a zážitkem, pokud tuto samozřejmou funkci našich receptorů začneme sledovat, pojmenovávat a třídit. Záměrem řady edukativních etud této lekce je navození intenzivního smyslového prožitku kontaktu s běžným předmětem.

Jak na nás působí vnímání předmětu denní potřeby poslepu? V okamžiku kdy rozpoznáme o jaký předmět jde, změní se naše vnímání? Jakým dílem jsme ovlivněni při smyslovém vnímání svými zažitými zkušenostmi s daným předmětem?

Účastníci sesednutí do kruhu a se zavázanýma očima poslepu vybírají nabízený předmět (nafukovací balónek), aniž by předem věděli, s čím se setkají. Bez použití zraku zkoumají balónek ostatními smysly a uvědomují si své pocity z kontaktu s ním (překvapení, příjemnost nebo nepříjemnost dotykaného materiálu, rozpoznání balónku, představa o barvě balónku).

Dalším úkolem je nafukování balónku a sledování rytmu dechu a pocitů těla (nádech, výdech, překonání obtížnosti balónek nafouknout, vzbuzované představy, vzpomínky). Vše se odehrává stále bez použití zraku.

Zkoušení vyluzování nejrůznějších zvuků (šustění, bubnování prsty o balónek, poklepávání balónkem o zem, pískání unikajícího vzduchu, rána prasklého balónku)... kolektivní zvuková produkce.

Účastníci si průběžně písemně poznamenávají své zážitky z cvičení a své pocity si sdělují, porovnávají a diskutují o nich a tak prohlubují vlastní i kolektivní prožitky. V této lekci si účastníci ověřují sílu smyslového zážitku a objevují existenci prekonceptu⁹. Obr. V/1, V/2.

Lekce 4: Smyslový přepis jako metoda animace. Transformace prekonceptu.

V předchozím cvičení účastníci zjistili, že naše smyslové vnímání je silně ovlivněno prekonceptem (zažitými zkušenostmi s daným předmětem), který zabraňuje vnímání předmětu bez předsudků, neotevřele, nově a s úžasem, tak jak vnímá svět malé dítě.

Klasický postup předcházení vlivu prekonceptu pracuje s neznámým předmětem, aby vnímání nebylo ovlivněno zkušeností. Úmyslně jsem použila opačný postup, kdy účastníci obdrží notoricky známý předmět, takže jsou zatíženi prekonceptem, který v následujících úkolech postupně odbourávají, aby se původní představa (prekoncept) pod novými „nánozy“ rozpadla a uvolnila prostor svobodnému smyslovému vnímání.

Úkol 1. Transformace obsahu.

Účastníci kurzu jsou vybídnuti, aby si vybrali balónek barvy, kterou preferují a formulovali pro sebe nějaké přání, které vdechnou do balónku a budou si s balónkem pohazovat tak vysoko a dlouho, jak budou chtít. Proměňují „balónek – hračku“ do „balónku – formy“ naplněné vlastní myšlenkou – přáním. /Animace k výtvarné akci a instalaci Rossany Martinez

Úkol 2. Transformace tvaru.

Přání v balónku převážou provázkem jako balíček. Přeměna tvaru balónku se projeví vyboulením míst, která nejsou omezena provázkem.

⁹ Poznávání je ze svého vlastního principu tvůrčí proces – proces konstruování světa v socio-kulturních kontextech. Do tohoto procesu člověk vždy vstupuje s určitou zkušeností, tj. s předporozuměním (v širokém slova smyslu, nejenom verbálním) pro to, s čím se setkává. Teorie pedagogického konstruktivismu pro toto předchůdné východisko zkušenosti, chce-li vyjádřit, že je částí celku zkušenosti, používá pojem prekoncept.

(Slavík; Wawrosz 2004, cit. dílo s.144 – 211).

Dostupné z www.artefiletika.cz

Úkol 3. Transformace materiálu.

Deformovaný tvar nyní připomíná balónek už pouze materiálem. Materiálová transformace vnějšího tvaru spočívá v kaširování vrstvy na přepásaný tvar. Původní balónek je odstraněn, smyslové vnímání přeměněného balónku není zatíženo prekonceptem. /Animace k sochařskému dílu Márie Bartuszové

Jsou zvoleny takové techniky a postupy, aby se při práci mohly co nejlépe uplatnit vedlejší smyslové vjemy – zejména haptické (slizké a chladné lepidlo, textura z lepených proužků skartovaného papíru upoutávající zrak i hmat).

Obr. V/3, V/4 a V/5.

Lekce 5: Smyslový přepis zvuku.

V této lekci účastníci přepisují zvuk do vizuální a haptické podoby, tím posilují zážitek z jedné úrovně vnímání na vícenásobnou.

K tomu jsou motivováni dvěma výtvarnými úkoly.

Úkol 1. Smyslový přepis přírodního zvuku.

Účastníci vizualizují zvuky přírody charakteristické pro dané místo (zpěv ptáků, šumění stromů, protékání potůčku) technikou „lité kresby“ – litím a cákáním vody na papír. Zachycují pomocí digitální fotografie různé fáze proměny této pomíjivé „kresby“ (kapky, vsakování, schnutí papíru, mizení kresby). V průběhu práce hledají a vytvářejí vlastní koncepty.

Lekci ukončují prezentací digitálních záznamů a hodnotí variabilitu individuálních přístupů.

/Animace k Litým kresbám Jitky Válové.

Obr. V/6, V/7 a V/8.

Úkol 2. Smyslový přepis umělého zvuku.

Transformací umělých zvuků (bubnování, zpěvu) rytím do lina parafrázuji účastníci sluchové vjemy do svébytného záznamu rytmu a melodie. Ve čtyřčlenných skupinách společně vytváří velkoformátový linoryt. Mezitím ostatní reagují na zvuk tancem, gesty, bubnováním. Obr. V/9, V/10 a V/11.

Vyhodnocují mnohotvárnost možností „automatické kresby“ a získávají hlubší vztah k vytvořenému linorytu, tak aby jej mohli v následující lekci použít pro rituální vytištění.

Na tomto a dalším úkolu se podílí vynikající bubenice a zpěvačka Cécile Boiffin, jejíž hudební vystoupení významně umocňuje zážitek vnímání. Reprodukovaná hudba nemůže obstát v konkurenci s živým projevem profesionální umělkyně, která během vystoupení udržuje kontakt s posluchači a pružně podle nich přizpůsobuje své vystoupení, aby udržela vzájemnou interakci v plné intenzitě.

Lekce 6: Multisenzorická zkušenost – rituální tisk linorytu.

Lekce probíhá za soumraku na rituálním místě v přírodním prostředí (v tomto případě na dřevěném pódiu) za doprovodu živého zpěvu (Cécile Boiffin) a za svitu svíček.

Shromáždění účastníci kolektivně pracují na výtisku linorytu. Navalují barvu, vytvářejí otisk lina na papír společným rytmickým vyšlapáváním bosými chodidly.

Přitom vnímají zvuky a vůni přírody, naslouchají šustění barvy nanášené válečkem na lino, cítí vůni barvy, hořících svíček, nechávají se vést rytmem živého zpěvu, vnímají večerní chlad. Zpočátku také celou událost sledují zrakem, avšak s prohlubujícím se soumrakem je jejich zrakové vnímání postupně vyřazováno a úměrně tomu se posiluje role zbývajících smyslů.

Zasvěcování do funkce smyslů a do složitosti reflexe smyslového vnímání je završeno. Zatímco předchozí lekce se zaměřují na jednotlivé aspekty vnímání a reflexe, tato lekce provokuje všechny smysly všech účastníků najednou. Přitom proces výtisku grafiky spojuje účastníky ke kolektivnímu rituálu. Obr. V/12.

Lekce 7: „Umění rozkladu“.

Předposlední lekce vede účastníky k poznání, že citlivé vnímání je nutnou podmínkou vzniku aktivit člověka vedoucích k ochraně životního prostředí.

„Člověk, který dokáže vnímat harmonii prostředí, které je jeho životním prostorem, by se přece snažil zabránit jeho zrušení.“ Konrad Lorenz¹⁰

Každý účastník kurzu dostane v měsíčním předstihu zadání domácího úkolu pro tento modul – vytvořit umělecký svazek z materiálu dle vlastního výběru, vyfotografovat jej a „pověsit, zakopat, ponořit, nebo jen někam umístit“ a pak už jen čekat. Umělecký partner – příroda sama (sníh, déšť, kroupy, slunce, vítr, země, oheň, voda) zapůsobí na rozklad svazku.

Fotografie svazku před vystavením přírodním vlivům a toho, co ze svazku po měsíci zbylo, účastníci hodnotí a současně polemizují o recyklaci nejen jako o možnosti využití odpadového materiálu pro nové umělecké dílo, ale také jako o prostředku ochrany přírody. /Animace k projektu americké umělkyně Seth Apter „Disintegration“

Lekce 8: Skrytá animace aneb překvapení na závěr.

Aniž o tom účastníci věděli, probíhala v průběhu celého výukového modulu skrytá příprava animace vybraných děl současného umění. Odtajnění a animace nastává až v samém závěru jako moment překvapení v této poslední lekci.

Úkoly předchozích lekcí byly formulovány tak, aby výsledné práce účastníků měly vizuální, materiálovou nebo ideovou podobnost s konkrétními díly vybraných umělců (Rossana Martinez – Capturing Minds, Mária Bartuszová – Bio-formy, Jitka Válková – Lité kresby, Seth Apter – Disintegration).

Teprve nyní jsou díla zveřejněna (odtajněna), účastníci v nich poznávají postupy a vizuální nebo obsahovou podobnost s vlastními výsledky předchozích výtvarných zadání.

V dílech jiných umělců poznávají kus sama sebe a tak je završen proces animace.

Eva Francová

Literatura: MÜNDL, Kurt L.: Zachraňme naději, Rozhovory s Konradem Lorenzem, Praha, Panorama, Ministerstvo životního prostředí České republiky, 1992, ISBN 80-7038-221-X
SLAVÍK, Jan: Umění zážitku, zážitek umění (teorie a praxe artefletiky). I. díl, Praha: Univerzita Karlova, 2001. 303 s. 80-7290-066-8.
SLAVÍK, J., WAWROSZ, P.: Umění zážitku, zážitek umění (teorie a praxe artefletiky), II. díl. Praha: Univerzita Karlova – Pedagogická fakulta, 2004. ISBN: 80-7290-130-3

Odkazy: www.rossanamartinez.com
www.galerieart.cz
www.bartuszova.sk
thealteredpage.blogspot.com

¹⁰ Kurt Mündl: *Zachraňme naději: rozhovory s Konradem Lorenzem*, Praha, Panorama, Ministerstvo životního prostředí České republiky, 1992, ISBN 80-7038-221-X

Animace k výstavě Vladimíra Tarasova ve Východočeské galerii v Pardubicích

V pondělí dne 11. ledna 2010 se v prostorách Východočeské galerie v Pardubicích na zámku č. p. 3 uskutečnila galerijní animace k výstavě Vladimíra Tarasova, současného litevského umělce ruského původu, tvůrce instalací, v neposlední řadě pak hráče na bicí a významné osobnosti evropské nové hudby.

Programu se zúčastnilo celkem 14 osob z cílové skupiny a byl veden lektorkou Východočeské galerie v Pardubicích, Mgr. Terezou Dvořákovou.

Galerijní animace, která byla primárně připravena pro žáky základních a středních škol, účastníkům představovala nejen osobnost a dílo zmiňovaného umělce, ale též možnosti přesahů mezi výtvarným uměním a hudbou.

První část programu byla věnována rytmu v hudbě, přírodě, každodennímu životě. V souvislosti s tímto tématem připravila lektorka pro účastníky následující aktivitu: všichni přítomní se posadili do kroužku na zem a lektorka nechala kolovat bubínek, jehož pomocí – pomocí rytmu měl každý vyjádřit své aktuální rozpoložení. Následovala diskuse na dané téma.

Druhá část programu byla zaměřena na vnímání zvuku a možnosti jeho zachycení prostřednictvím výtvarných prostředků. Úkolem zúčastněných bylo vybrat si jednu instalaci – autorský objekt, nalézt její rytmus a melodii a vyjádřit je pomocí barev a papíru. Pojetí každého jednotlivce a možnosti vnímání děl se opět diskutovalo.

Poslední část galerijní animace se věnovala živlům – čili vodě, ohni, zemi a větru, které se v díle Vladimíra Tarasova též objevují. Účastníci programu se rozdělili do čtyř skupin dle zmiňovaných živlů, každá skupina si pak vybrala jednu z vystavovaných instalací, která měla k danému živlu nejbližší. Každá skupina dostala pracovní list a musela zodpovědět a splnit několik úkolů (např. „Napište všechno, co vás napadne v souvislosti s tímto živlem – zvuky, obrazové vjemy, apod.“). U zvoleného díla pak skupiny uváděly např. jaké zvuky v souvislosti s ním slyší, jaké pocity u nich vyvolává, kam by dílo případně v Pardubicích umístili, kdyby měli tu možnost. Na závěr skupina toto dílo pantomimicky, zpěvem, tancem, apod. ztvárňovala. Ostatní pak měli za úkol uhodnout, o jakou z instalací se jedná.

Závěr celého setkání ve Východočeské galerii v Pardubicích tvořila diskuse na téma animace v prostředí galerie, jakým způsobem vzdělávání v prostředí muzea umění probíhá, jak probíhá příprava programů apod.

Animace k výstavě Josefa Čapka ve Východočeské galerii v Pardubicích

V pondělí dne 15. března 2010 se v prostorách Východočeské galerie v Pardubicích v Domě U Jonáše uskutečnila galerijní animace k výstavě Josefa Čapka, českého mnohostranného umělce a literáta. Na význam Čapkova výtvarného odkazu upozornila roku 2009 velká retrospektivní výstava na Pražském hradě, kterou Východočeská galerie v Pardubicích iniciovala a společně se Správou pražského hradu připravila. V termínu od 4. března do 30. května 2010 pak velkolepý projekt zavítal i do Pardubic. Účastníci vzdělávacího projektu Animace – nová výuková metoda pro školy pak byli jedněmi z prvních, kdo mohli k dané expozici zažít galerijní animaci.

Programu se zúčastnilo celkem 15 osob z cílové skupiny a byl opět veden zkušenou lektorkou Východočeské galerie v Pardubicích, Mgr. Terezou Dvořákovou.

Galerijní animace představovala osobnost Josefa Čapka, jeho inspirace a šíři jeho tvorby.

Animaci zahájila aktivita, která vycházela z Čapkovy inspirace přírodními národy. Účastníci programu dostali list papíru, na němž byl pouhý relikt jednoho z vystavovaných děl. Ten měli přítomní domalovat do podoby osobní masky. Takové, která by vyjadřovala je samotné, jejich sílu a um. Následně se výsledky práce diskutovaly a porovnávaly s dílem, z něhož „výstřižek“ pocházel.

Další část programu se věnovala Josefu Čapkovi jako umělci i jako člověku. Zúčastnění dostali za úkol se zamyslet nad tím, co člověk potřebuje k tomu, aby se stal umělcem. Co považují za důležité a co za méně důležité. V souvislosti s touto aktivitou se rozeběhla poměrně dlouhá a zajímavá diskuse.

Poslední část animace pak účastníkům představovala Čapkovu inspiraci v kubismu. Účastníci si hráli s liniemi, barvami a tvary. Pracovali s automatickou kresbou a jejím dalším zpracováním.

Závěr programu byl opět věnován zhodnocení a možnostem využití daného programu a aktivit v prostředí školy.

Přehled animací pedagogů na školách

Na jaře roku 2010 probíhaly animace na školách, které realizovali účastníci modulového vzdělávacího programu. Pedagogové využívali nabyté zkušenosti, inspirace a nápady z absolvovaných vzdělávacích modulů.

Proběhlo 15 animací. Níže v přehledu jsou uváděny dny, kdy byly animace dokumentovány, některé však probíhaly dlouhodobě. Dokumentováno bylo jen jejich vyvrcholení nebo důležitá část.

- **6. března – ZUŠ Choceň,**
Mgr. Hana Voříšková: Krajiny a příběhy, přítomno 10 žáků
- **25. března – ZŠ Npr. Eliáše, Pardubice,**
Mgr. Daniela Pecková: Fashion Show, přítomno 17 žáků
- **13. října, 21. října, 27. října 2009, 30. dubna 2010 – ZŠ Bystré u Poličky,**
Iva Kalášková, Ing. Kateřina Machačová: Papír a zvuk, přítomno 24 žáků
(dokumentováno účastnicemi)
- **3. května – ZŠ Moravská Třebová,**
Mgr. Vlastimil Novák: Móda v renesanci (zámek Moravská Třebová), přítomno 18 žáků
- **3. května – ZUŠ Choceň,**
Mgr. Dana Kaňková: Černá a bílá, přítomno 11 žáků
- **3. května – ZŠ Tatenice,**
Mgr. Pavla Cibulková: Josef Lada, přítomno 21 žáků
- **26. května – Gymnázium Mozartova, Pardubice,**
MgA. Vladana Hajnová: Postavy, přítomno 10 žáků
- **27. května – ZŠ Seč,**
Mgr. Irena Zlatohlávková: Noví živočichové, přítomno 21 žáků

- **2. června – ZUŠ Havlíčkova, Pardubice,**
Mgr. Zina Kučerová, Zuzana Kučerová: Najdi trpaslíka, přítomno 23 žáků
- **12. května – ZUŠ Havlíčkova, Pardubice,**
Mgr. Karolína Beranová: Lektvary, přítomno, 12 žáků
- **20. května – ZŠ Bří Čapků, Ústí nad Orlicí,**
Mgr. Dana Vacková, Mgr. Petra Růžičková: Svatba stromů, přítomno 17 žáků
- **7. června – Základní a speciální škola Svitání (pro děti, mládež a dospělé s mentálním a kombinovaným postižením), Pardubice,**
Bc. Lenka Machačová, Bc. Petra Němcová: Socha, přítomno 12 žáků
- **8. června – Gymnázium Dašická, Pardubice,**
Mgr. Olga Vacková: Oživení obrazů, přítomno 26 žáků
- **9. června – ZUŠ Letohrad,**
Mgr. Hana Tarašková: Stínové divadlo, přítomno 6 žáků
- **9. června – ZŠ Jablonné nad Orlicí,**
Mgr. Jana Šmídová: Nic není špatně, přítomno 24 žáků

Reflexe účastníka vzdělávacího kurzu

Za velký klad projektu „Animace – nová výuková metoda pro školy“ považuji výběr lektorů a rozmanitost programu. Každý blok byl veden jiným instruktorem různého zaměření – výtvarníci, pedagogové, architekt, lektorky z galerií. Každý pracoval s jinými výrazovými prostředky, s vlastními tématy a otevíral nové pohledy na možnost výuky. Celky byly lektory výborně rozvrženy, střídaly se teoretické a praktické činnosti. Oceňovala jsem jejich nasazení, připravenost, ochotu předat zkušenosti, nabídnout svůj osobitý názor na možnost přiblížení umění žákům, využití námětů ve výuce. Jejich neotřelý přístup k pojetí práce ve školství a otevření nových možností uchopení výuky byly pro mě velmi inspirativní.

Vyhovovala mi živost a pestrost programu. Aktivity probíhaly na různých místech, střídaly se přednášky s ukázkami, promítáním filmů, prezentací autorské tvorby lektorů a vlastní praktickou výtvarnou činností nás kantorů.

Možnost vidět práce ostatních kolegů byla obohacující v rozdílnosti řešení každého z nás, což nabízelo nový pohled na věc očima ostatních, jinou variantu uchopení tématu. Tím, že se zde sešli pedagogové vyučující žáky od nižšího stupně ZŠ až po středoškoláky, žáky ZUŠ nebo děti s kombinovaným postižením ve speciální škole, bylo zajímavé sledovat různé formy přístupu k výuce.

Další klad projektu jsem viděla v zařazení animačních programů galerijních lektorů přímo v galeriích, které ukázaly, jak je možné žákům přiblížit vystavená díla záživnější, aktivní formou, která je může přivést k hlubšímu pochopení výtvarného umění.

Projekt byl tedy pro mě přínosný v mnoha faktorech, neboť mi nabídl rozmanitost přístupů jednotlivých lektorů, různorodost témat, technik a zaměření, obrovské množství inspiračních zdrojů, tvůrčí a příjemnou atmosféru, možnost výměny názorů s kolegy. Byla to pro mě velmi zajímavá a přínosná zkušenost, z které mohu dlouho čerpat.

Vladana Hajnová

O Institutu rozvoje evropských regionů

Institut rozvoje evropských regionů, o. p. s. (IRER) je akreditovaná vzdělávací instituce na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy a na Ministerstvu vnitra České republiky. Nabízí a realizuje vzdělávací kurzy pro veřejnost, pedagogy a veřejnou správu.

Je dceřinou společností Univerzity Pardubice a statutárního města Pardubice.

V letech 2006–2007 řešil IRER projekt „Analýza dalšího profesního vzdělávání v Pardubickém kraji“ v rámci OP RLZ. Partnerem byla Univerzita Pardubice.

V letech 2007–2008, 2008–2009 organizoval pro Pardubický kraj soutěž „Festival vědy a techniky pro děti a mládež v Pardubickém kraji“, kde byly zapojeny desítky ZŠ a SŠ.

V letech 2009–2010 realizoval zakázku Zabezpečení kurzů a exkurzí v rámci projektu „Lázně Bohdaneč – teorie a praxe v cestovním ruchu“ pro MÚ Lázně Bohdaneč.

V r. 2009 realizoval kurzy v rámci „Vzdělávejte se!“ pro firmu StudioPress, s. r. o. Praha.

IRER je členem IPRM Pardubice, MAS Železnohorský region, o. s. a klastru OMNIPACK.

V roce 2009 realizoval pro Pardubický kraj zakázku „Studie demografického vývoje a vývoje trhu práce v Pardubickém kraji“.

Od 1. 1. 2009 realizuje IRER v rámci OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost projekt „Animace – nová výuková metoda pro školy“. Partnerem je Východočeská galerie v Pardubicích.

www.irer.cz

Východočeská galerie v Pardubicích – partner

Východočeská galerie v Pardubicích je příspěvková organizace zřízená Pardubickým krajem. Získává, shromažďuje, uchovává, eviduje, odborně zpracovává a zpřístupňuje veřejnosti sbírky moderního a současného výtvarného umění. Na základě odborných poznatků a vědecké činnosti pořádá krátkodobé výstavy a stálé expozice, vydává odborné publikace, ke svým expozicím připravuje kulturně výchovné pořady pro veřejnost.

Výstavní sály Východočeské galerie v Pardubicích se nacházejí ve dvou budovách. V Domě U Jonáše na Pernštýnském náměstí a v hospodářských prostorách pardubického zámku v č. p. 3.

Východočeská galerie v Pardubicích byla jednou z prvních sbírkotvorných institucí v tehdejší Československu, které po sametové revoluci v roce 1989 začaly pracovat s moderními nástroji práce s veřejností a hledaly možnosti vzdělávání na půdě muzea.

V polovině 90. let 20. století bylo v organizaci vytvořeno místo lektora. V letech 1997–2002 se pak instituce zapojila do projektu Brána muzea otevřená, jehož cílem bylo vytvořit model fungování regionálních a městských muzeí ve třech hlavních oblastech: rozvíjení vzdělávací funkce muzea, vytváření vztahu muzea a místního společenství a působení muzea v rámci občanské společnosti.

Od této doby organizace intenzivně spolupracuje se školami z blízkého i vzdálenějšího okolí a ke svým výstavním projektům připravuje galerijní animace, které formou zážitkové pedagogiky žákům a studentům představují dílčí témata nejen z oblasti výtvarného umění a estetiky. Široké veřejnosti jsou pak určeny dílny, workshopy, komentované prohlídky, besedy, přednášky a náročnější komponované pořady.

Životopisy lektorů, metodiček a manažerky projektu

AUTOŘI A LEKTOŘI:

1. modul : Zážitkové, animační metody pro práci se žáky na školách a EVVO

Mgr. Vladimír Halada / *autor a lektor*

Absolvoval Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy, ruský jazyk – výtvarná výchova.

Výcvik SUR (Jitka Vodňanská), výcvik v Arteterapii (Beate Albrich), výcvik v Bioenergetice (Oldřich Tegze), integrační masáže (Sigrid Klotzbach). Lektor outdoor management trainingu Outward Bound Česká cesta s. r. o.

Profese: 20 let majitel a grafik grafického studia VLHA design s. r. o.

Aktivita: Instruktor Prázdňinové školy Lipnice, kde vedl a spoluvytvářel kurzy Bottega, Dejavu, Green, Live, Quo Vadis? a projekt DoNitraZeMě. Autor projektu Go! (adaptační kurz při nástupu na střední školu), který se ujal na většině středních škol. Spolupráce s FOKUSEM Praha – arteterapeutické skupiny. Lektor mezinárodního projektu COLOURS (multikulturní integrace). Zakládající člen projektu DoNitra. Předseda správní rady Prázdňinové školy Lipnice.

Mgr. Renáta Trčková / *lektorka*

Vedoucí instruktorka PŠL i Outward Bound – Česká cesta. Je absolventkou farmaceutické fakulty Veterinární a farmaceutické univerzity Brno.

Dále absolvovala instruktorský kurz PŠL, dva semestry dramaterapeutického výcviku na Vzdělávacím institutu aplikované psychoterapie, akreditovaný rekvalifikační kurz „Lektor a konzultant fundraisingu“, který pořádá ICN.

V letech 2005–2007 byla členkou Správní rady této neziskové organizace a jejím statutárním zástupcem.

S pedagogickými pracovníky pracuje od roku 2000 – projekty DOKÁŽU TO.

V letech 2005–2007 řídila projekt Klíč a byla metodikem projektu 6 KA, oba projekty se zabývaly rozvojem klíčových kompetencí pedagogických pracovníků, žáků a studentů ZŠ a SŠ.

Byla členkou pracovní skupiny MŠMT zabývající se přípravou projektu pro podporu učitelů.

Mgr. Renáta Trčková je externím spolupracovníkem VUP. Je certifikovaným mediátorem, fundraiserem a lektorem prožitkové pedagogiky. Je hodnotitelkou Evropských grantů (OP PA a OP VK).

2. modul: Papír a digitální fotografie

PaedDr. Šimon Brejcha / *autor a lektor*

Grafik a výtvarný pedagog. Studoval na Pedagogické fakultě UK v Praze, kde získal doktorát v oboru speciální pedagogiky. Od 90. let působí jako výtvarný pedagog na různých typech škol doma i v zahraničí.

Samostatně vystavuje doma a v Německu od roku 1992. Účastní se nejvýznamnějších přehlídek grafiky po celém světě (Čína, Polsko, Japonsko, Německo).

Výběr z pedagogických aktivit: Digitální fotografie ve výuce VV-NG Praha – spolu s Jakubem Demlem, Papír jako výtvarný element 1 a 2 – Kunsthalle Bremerhaven, 2004 a 2007, Kresba jako prostředek ke zprostředkování moderního umění – Kunsthalle Bremerhaven, 2008, Workshop kresby pro Kulturforum Landkreis Wursten, 2005, Kursy kresby pro VHS Diepholz 2001–2008, Mistrovský kurz grafiky

pro Künstlerhaus Hooksiel, 2007, Kurzy grafiky pro VHS Bremerhaven, 2002–2010, Digitální fotografie v mediální výchově – workshopy AISIS – společně s Ninou Rutovou. Publikované články v časopisech Ateliér, Výtvarná výchova, webové stránky MŠMTV. Spolupráce na vytváření motivačních materiálů pro Výzkumný ústav pedagogický v Praze, RVP – umění a kultura.

3. modul: Symbol (a znak) ve výtvarném umění

Mgr. Martin Velíšek, Ph.D., akad. mal. /autor a lektor

Malíř, grafik, pedagog. Studoval na Pedagogické fakultě UK v Praze, obor výtvarná výchova a posléze malbu a konceptuální tendence na pražské Akademii výtvarných umění. V roce 2002 dokončil doktorandské studium pod vedením prof. Miroslava Petříčka z katedry filozofie a religionistiky FF UK v Praze.

Od devadesátých let dvacátého století se účastní řady společných i samostatných výstav. Od poloviny devadesátých let se začal věnovat obalovému designu. V obou disciplínách získal řadu českých i zahraničních ocenění (Grafika roku, Obal roku Embax, World Star Award for Packaging Excellence, Grand prix Salon d'art du pays ferrois...).

Od poloviny devadesátých let působí jako pedagog. Vedle klasické výuky se spolupodílí či vytváří doprovodné vzdělávací programy pro řadu výstav pořádaných Správou Pražského hradu, Národním muzeem, Senátem ČR atd. (Deset století architektury, Příběh Pražského hradu, Zdeněk Burian, Albrecht z Valdštejna, Republika, ...).

4. modul: Animace a veřejný prostor

Šárka Zahálková, BBus (Hons.) /autorka a lektorka

Galerijní animátorka a produkční, realizátorka projektu OFFCITY zabývajícího se veřejným prostorem, absolventka bakalářského programu Museum and Gallery Management na Institute of Technology ve Sligu, Irsko, studentka animované tvorby na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně.

www.offcity.cz

Mgr. Tereza Dvořáková /autorka a lektorka

Galerijní animátorka a produkční, absolventka kulturologie na Univerzitě Karlově v Praze a výcviku gestalt koučování Gestalt Essence s. r. o. zaměřeného na osobní rozvoj a koučing, studentka terapie zpěvem na Akademii Alternativa v Olomouci.

Ing. arch. Michal Mačuda / lektor

Architekt, absolvent fakulty architektury na Vysokém učení technickém v Brně, diplomní projekt novostavba národního divadla v Lublani, Slovinsko, absolvoval praxi v kancelářích Makovský a partneři v Brně a NIO architecten v Amsterdamu, Nizozemí, nyní působí v architektonické a grafické kanceláři Mixage s. r. o. v Pardubicích.

www.mixage.cz

MgA. Tomáš Vaněk / lektor

Výtvarný umělec, absolvent Akademie výtvarných umění v Praze ateliéru u prof. J. Sopka a doc. V. Kokolii, v roce 2001 získal cenu Jindřicha Chalupeckého pro mladé umělce do 35 let.

www.particip.tv

5. modul: Reflexe smyslového vnímání ve výtvarném umění

Mgr. Eva Francová / autorka a lektorka

Výtvarná umělkyně a pedagožka. Vystudovala obor výtvarná výchova – matematika Pedagogické fakulty v Hradci Králové.

2001–2005 vyučovala na výtvarném oboru ZUŠ Havlíčkova v Pardubicích, 2003–2009 pracovala jako odborná asistentka na katedře výtvarné kultury Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové, ve vlastní tvorbě se věnuje převážně experimentální grafice a kresbě, instalaci a autorské knize.

Od roku 1980 uspořádala řadu samostatných výstav doma a v Polsku. Zúčastnila se mnohých prestižních mezinárodních soutěžních přehlídek grafiky (USA, Itálie, Čína, Korea, Srbsko, Rakousko, Německo, Tchaj-wan, Egypt, Polsko, Rakousko, Japonsko, Švýcarsko, Brazílie, Rusko, Bulharsko, Litva, ...).

Je zastoupena ve veřejných sbírkách (Museum of Contemporary Graphic Arts in Egypt, Cairo, National Taiwan Museum of Fine Arts, Tama Art University Museum, Tokyo, National Museum in Warsaw, State museum Majdanek, Lublin, Collection of International Guanlan Print Biennial, China, Florean Museum's Collection of Contemporary Art, Maramures, Permanent Collection of „Bookartas“, Vilnius, Archiv of NGO „Actus magnus“, Vilnius, International Print Triennale Society Cracow, Novosibirsk Art Gallery, ...).

www.volny.cz/eva.francova

Cécile Boiffin / lektorka

Hudební umělkyně. Vystudovala Conservatoire de Région de Boulogne-Billancourt, obor bicí nástroje, kde v roce 1991 získala premier prix de percussion. Pokračovala ve studiu na Conservatoire de Région de Paris, kde obdržela první cenu v soutěži Concours Régional d'Ile-de France. Svou interpretační erudici dále rozvíjela na Musikhochschule Freiburg, kde započala její spolupráce s Institut für Neue Musik Freiburg.

V letech 1995–97 působila jako hráčka na bicí nástroje v Karlovarském Symfonickém Orchestru a od roku 1997 je tympanistkou v Komorní Filharmonii Pardubice. Spolupracuje s řadou předních ansámbľů, uvádí premiéry kompozic soudobých autorů a v poslední době je spoluautorkou souboru Cilijen zaměřeného na improvizaci hru s textem i komponování vlastních skladeb.

Mgr. Pavel Doskočil, ak. soch. / lektor

Výtvarný umělec a pedagog. Vystudoval Akademii výtvarných umění, Praha, sochařský ateliér prof. Karla Nepraše, absolvoval semestrální stáž u prof. Jana Koblasý na Fachhochschule v Kielu v Německu, diplomoval u prof. Milana Knížáka.

1994–1996 vyučoval na Biskupském gymnáziu Bohuslava Balbína v Hradci Králové, 1996–2010 pracoval jako odborný asistent na katedře výtvarné kultury Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové.

Ve vlastní tvorbě se zaměřuje na objekt a instalaci a zabývá se vzájemným vztahem objektu a klasičky pojeté sochy, která se stává součástí celku instalace.

Uspořádal řadu samostatných výstav (Galerie Biala, Lublin, Polsko, Galerie Brněnského kulturního centra, GMU Hradec Králové, Městská Galerie v Hořicích, Galerie Jídelna Česká Lípa, ...), zúčastnil se skupinových výstav (České velvyslanectví Berlín, Německo, NG Veletržní palác – Praha, mezinárodní projekt Netz Europa – Linz, Rakousko, České současné umění – Brusel, GMU Hradec Králové, Nový zákon v umění – Galerie Ambit Praha, ...)

V sochařské soutěži 2003 získal 1. místo v soutěžním návrhu Ulrichova pomníku pro Hradec Králové. Je zastoupen ve veřejných sbírkách Národní galerie v Praze, Galerie moderního umění v Hradci Králové.

paveldoskocil.blogspot.com

Autorka a manažerka projektu:

Ing. arch. Iva Svobodová

V r. 1982 ukončila studia na ČVUT Praha, Fakulta architektury, v letech 1984–1986 absolvovala postgraduální studium na ČVUT Fakulta architektury – rekonstrukce památek.

1982–1988 působila jako památkář pro městské památkové zóny na Krajském středisku památkové péče a ochrany přírody v Pardubicích.

1988–1991 projektant v SÚRPMO (Státní ústav pro rekonstrukce památkových měst a objektů) Praha, ateliér Pardubice (projekty např. pro MPR Pardubice, MPR Litomyšl, Moravská Třebová – zámek, židovské ghetto Kolín).

1991–2000 spoluvlastník architektonického ateliéru VSP Development (rekonstrukce objektů v židovském ghету v Heřmanově Městci, rekonstrukce býv. fary ve Vysokém Chvojně – oceněno cenou FOR ARCH v Č. Budějovicích, r. 1996, územně plánovací dokumentace pro Čáslav, Žleby, Rosice u Chrasti, Horní a Dolní Ředice, Vysoké Chvojno, urbanistické studie obcí Lipovec, Krásné, Jetřichov, Podhořany, Pokřikov, Jakub u Kutné Hory, interiéry obchodů (M. Třebová, Svitavy, Polička, Litomyšl, Praha, Chrudim), stavba objektu firmy ZEOS v M. Třebové, včetně interiérů, projekty rodinných domů (Třemošnice, Stéblovce, Bousov, V. Újezd), ad.

V letech 1990–1995 – DTP ATELIÉR SVOBODA – tvorba map měst Čáslav, Chrudim, Mikulov, Telč, Prachatic, Vimperk, Klášterec n. Ohří.

V letech 2000–2005 externí pedagog architektonické kresby na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové.

V r. 2006 jmenována ředitelkou dceřiné společnosti Univerzity Pardubice – Institut rozvoje evropských regionů, o. p. s, která se zabývá přípravou a řízením realizace projektů (OP Rozvoj lidských zdrojů, OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost), a dalšími činnostmi.

V letech 2007–2008 byla vedoucí projektu ITP (OP RLZ) za partnera projektu na Úřadu práce v Pardubicích.